JUS BELGARUM

CIRCA BULLARUM PONTIFICIARUM RECEPTIONEM.

Pertinet ad Bibliothecam S. Francisci Transylvanum 1718.

Editio altera, auctior & correctior.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LEODII,
Apud SEBASTIANUM CREEL,
M. DC. XLV.

IVO CARNOTENSIS
Epiſt 238. ad Paſchalem Papam.

Quod hactenus cum pace & utilitate Eccleſiæ obſervatum eſt, humiliter petimus, ut de cætero obſervetur, & Regni pax & ſummi Sacerdotij nullâ ſubreptione diſſolvatur. Novit Paternitas Veſtra, quia cùm Regnum & Sacerdotium inter ſe conveniunt, bene regitur Mundus, floret & fructificat Eccleſia: cùm verò inter ſe diſcordant, non tantùm parvæ res non creſcunt, ſed etiam magnæ res miſerabiliter dilabuntur.

Google

IUS BELGARUM

Circa Bullarum Pontificiarum Receptionem.

Occaſio ſcriptionis,

EXORTÆ nuper turbæ inter Theologos, de difficillimis quæſtionibus, non in eo tantùm exæſtuarunt immoderatiùs, quòd ſtudio vincendi plus quàm oportuit certatum ſit; quod etiam in Catholicis acerbiùs oppugnantibus hæreticos, reprehendit olim Sulpitius Severus: ſed quòd præterea fines Regiæ Poteſtatis perturbare, & antiquiſſima Jura Belgarum revellere; quidam hâc occaſione aggreſ-

ſi ſunt. Nam cùm Edicto Regis, & publicationibus Epiſcoporum, veteri ritu per Diœceſes peractis, contentionis fervor repreſſus eſſet, adhibitis cautionibus quibuſdam, quibus privilegia, atque vetuſti mores Regionis ſervarentur illæſi; obtrectatum & obmurmuratum eſt ab hominibus exteris, rerum Belgicarum ignaris, qui amplificandis pomœriis Romanæ Curiæ adſcripti ſunt. Hi proteſtatione typis mandatâ, auctoritatem Regiam, & receptiſſimos mores noſtros ſugillare, verbis parùm civilibus auſi ſunt, in hoc potiſſimum intenti, ut ſolam publicationem Romæ factam novarum conſtitutionum Papalium, ſufficere obligandis Belgis perſuaderent, exploſo uſu tam Placiti Regii impetrandi, tum particularis per ſingulas Diœceſes publicationis: quem, velut erroneam uſurpationem, & ſacræ auctoritatiinimicam traducunt, conſue-

conſuetudinibus vetuſtis opponentes hoc velut oraculum à D. Gregorio petitum, quod ſchiſmaticus Epiſcopus protulit, in illegitimo Africæ conventu, ad convellendam Eccleſiæ Romanæ traditionem, de Baptiſmo non iterando, a *In Evangelio Dominus, Ego ſum*, inquit, *veritas, & non dixit, Ego ſum conſuetudo.*

b *Atqui traditiones Majorum*, hoc eſt conſuetudines, *cuſtodiendas eſſe*, non minus quàm ea, quæ veritas verbis enuntiavit, & ſcripto conſignari voluit, Apoſtoli præcepto monemur: atque adeò *uti diſcordiam pariunt novitates*, teſte Honorio Papa; ita ad retinendam fovendamque publicam tranquillitatem, nihil æquè facit quàm majorum inſtituta & patrios mores tueri, quos ingenio populi convenire longævus uſus, & ſubſecuta quies, Reipublicæ comprobavit.

a *Apud Auguſt. l. 6. contra Donatiſt. c.* 27.
b *Epiſt.* 2. *ad Theſſal* 2. 1.

Quin & inde Eccleſiæ pacem pendere, Symmachus Papa, epiſtolâ ſuâ ad Epiſcopos Galliæ, teſtatur: *Concordia univerſalis Eccleſiæ tum præcipuè adoleſcit, ſi quæ à Patribus ſtatuta ſunt, ætas ſubſequens reverenter obſervet.* Ut non fruſtrà primorum Conciliorum Patres, receptarum conſuetudinum ſummam rationem habendam eſſe decreverint. Nicæna Synodus generali effato pronuntiat, *Antiqui mores obtineant.* Epheſina ſanxit, *Omnibus Provinciis Iura intemerata ſervanda eſſe, quæ ex antiqua conſuetudine iis competunt.*

Atque apud Belgas, peculiari quâdam ratione inveteratæ conſuetudines, ſanctæ habentur. Quod aliis leges, hoc iis mores ſunt: apud majores eorum *plus mores bonos, quàm leges ſemper valuiſſe*, [a] Tacitus auctor eſt. Principes in novi Imperii auſpiciis, jurejurando ſolemni adſtringuntur, de Privilegiis & invetera-

[a] *De moribus Germanorum.*

veteratis vſibus, ſartis tectis cuſtodiendis. Idem ſacramentum Principum Conſiliariis imponitur. Ordines, Primores, Magiſtratus, Populus univerſus, præcipuâ curâ in hoc incumbunt, ne quid ex vetuſtis inſtitutis violetur; ut, ſi uſquam verum ſit, quod Sapientes monuerunt, ex intempeſtiva rerum receptarum mutatione, magnos ſubinde fluctus in Republica excitari, id hîc in primis cavendum atque proſpiciendum ſit.

Omnium maximè intereſſe ſua Belgæ exiſtimant, ne publicæ leges ſibi imponantur novo ritu, ſpreto more majorum; id enim velut ad baſim Reipublicæ movendam pertinet. Eccleſiaſtica Decreta, hactenus placidè tranquilleque admiſſa ſunt, quæ ingenio populi, tempori, locoque congruere judicata, & populo deinde per Diœceſes propoſita ſunt. Nunc quidam novarum rerum ſtudioſi, inaudito auſu, le-

leges Belgis volunt eſſe: quidquid collibitum fuerit Romanæ Curiæ figere in Acie Campi Floræ, ubi malos mores configi, multò fuerat æquius.

Exiſtimarunt cordati quidam viri, ad comprimendas has novas molitiones, è re fore oſtendere, quid ea in parte in Belgio uſitatum hactenus, & quàm juſtis rationibus ſubnixum ſit.

Promulgationem Romæ factam, non obligare Belgas Pontificiis legibus. Fas quoque eſſe, de ſubreptitiis referre ad Pontificem, priuſquam recipiantur.

SUMMARIA.

I. Vetuſtiſſima conſuetudo Belgarum exigit publicationem particularem novarum legum Pontificiarum.

II. Adſtipulatur ratio huic conſuetudini.

III. Novella Conſtitutio Iuſtiniani idem ſanciens, recepta eſt ab Eccleſia.

IV. Idem mos ſervatus à Conciliis Generalibus.

V. Etiam

V. *Etiam in publicatione Concilii Tridentini.*

VI. *Mutatio vetuſtæ conſuetudinis diſſidiis obnoxia, ideò vitanda.*

VII. *Clemens VIII. conſenſit, ut Concilium Tridentinum in Gallia promulgaretur, exceptis his, quæ pacem Regni læderent, idque arbitrio ipſius Regis.*

VIII. *Nihil movet clauſula derogatoria, quam hodie apponere ſolet Curia Romana.*

IX. *Leges Eccleſiaſticæ non magis poſſunt incongruâ publicatione populo imponi, quàm leges Civiles.*

X. *Quid cenſendum de Bullis, quas Dogmaticas vocant.*

XI. *In rebus facti & in condemnatione Auctorum, neque Pontifex, neque Concilia infallibilia ſunt.*

XII. *Etiam Decreta Fidei, ſi ob adjunctas pœnas aut alias clauſulas publicanda ſint, publicari debent conſueto ritu.*

XIII. *Aliquando retractarunt Pontifices condemnationes Auctorum.*

XIV. *Nocent auctoritati Pontificiæ, qui præoccupato ſtudio, omnia ejus Decereta habent pro irrefragabilibus.*

XV. *Quatenus deciſiones fidei ſolemnibus publicationum ſint exempta.*

IN acie Campi Floræ fixam novam Legem, ſine alio ritu obſtringere Belgas, tam novum & inuſitatum eſt ipſis Belgis, ut pleriſque antehàc fuerit inauditum. Etſi enim ignota non fuit vetuſta de hoc argumento ſcholæ controverſia, inter Doctores exteros, in qua partem affirmantem tutati ſunt Itali plerique, & Curiæ Romanæ obnoxii vel vicini, *ut Ioannes Andreæ, Sylveſter Sacri Palatii Magiſter, Valentia, Azorius, &c.* rerum noſtratium vel tantillùm periti, ſciunt id numquam apud nos in dubium fuiſſe revocatum: qui antiquiſſima & inconcuſſa conſuetudine freti, nullam vel Civilem vel Eccleſiaſticam legem, umquam admiſimus, niſi conſueto ritu inſinuatam, oppidatim inculcatam, ac deinde moribus utentium comprobatam. Vt Juris noſtri profundam inſcitiam prodant, qui Decreta omnia Pontificum, Bullariis editis comprehenſa,

ſuppo-

ſupponunt nobis hîc leges eſſe, atque inde ſolam Romanam promulgationem Belgis ſufficere contendunt; cùm omnes ſciant, qui in rebus noſtris prorſus hoſpites non ſunt, ex immenſis illis Bullarum voluminibus, non alias hîc vigere, quàm quæ à Præſulibus noſtris populo propoſitæ & receptæ ſunt: niſi fortè quædam in familiis Regularium, intra ſepta domeſtica obſerventur; quæ res nihil ad publicum facit.

Qua præſcriptione vetuſtæ conſuetudinis, etſi fortè non iniquum eſſet defungi, vel ipſo Pontifice cognoſcente, cui ſententiam hanc præformavit ejus Sedis celeberrimus Antiſtes Gregorius a *Immotam manere debere conſuetudinem, quæ contra fidem nihil uſurpare dignoſcitur*; tamen rationibus & exemplis aliquot conſuetudo munienda eſt.

 Cùm

a *Lib.* 1. *Epiſt.* 7. *Idem habet Pius I. in Cod.* 16. *libror. lib.* 3. *c.* 19. *& refertur diſt* 11. *c.*6.

2. Cùm Lex omnis commune præceptum ſit, & omnibus ſubditis in commune feratur, ita proponi debet, ut innoteſcere pariformiter univerſitati populi poſſit: quod non efficit generalis promulgatio, quæ ex longinquo fit, & ad quoſdam pervenit, & alios præterit, præſertim qui longis terrarum ſpatiis diſſiti *apud extremos hominum Morinos* incolunt, *& toto diviſos orbe Britannos.* Quâ ratione cùm facilè contingat, ut ſpectabilis pars communitatis legem ignoret, fit, ut nec illi teneantur, ad quorum notitiam legis ſententia fortè devenit; cùm conſtans ſit eruditorum ſententia, non obligari populum lege, quando magna pars legem ignorat, aut non obſervat.

Apud Romanos olim, non minor cura fuit promulgandarum, quàm condendarum legum. Poſtquam enim rogatæ erant & ſcriptæ, non tantùm promulgabantur, ſed

ær

æri inciſæ publicè affigebantur: promulgatio verò tam accuratè peragebatur, ut tribus nundinis repetenda eſſet, et vel ex eo ſolo impugnari lex poſſet, *ſi non idoneo die promulgata eſſet*, ut [a] Fabius auctor eſt.

Deinde, cùm mille *ſint hominum ſpecies & rerum diſcolor uſus*: atque infinita morum varietas, cuius ſe ignarum eſſe, etiam [b] Pontifex profitetur, difficilè eſt legem generalem Provinciis omnibus & Populis convenire, & interdum non impingere in publica commoda: cui rei aliter occurri non poteſt, quàm ſi de his, quæ incidunt, admoneant legiſlatorem ii, quibus particularem promulgationem ille delegavit: qui deinde legem temperet, uti è re eſſe animadverterit.

3. Vnde conſentienter naturalis rationis preſcripto Juſtiniani *a* novella Con-

a *Lib.* 2. *Inſtit Orator.*
b *Cap.* I. *de Conſtit. in* 6.

Conſtitutione cautum eſt, ut nemo nova lege teneatur, niſi priùs debitâ promulgatione, per ſingulas Provincias reddita fuerit *in commune manifeſta*, eo ordine, quem diligenter Conſtitutio præcipit.

3. Decreta Eccleſiaſtica iiſdē publicationis ſolemnibus adſtringi, non inde tantùm conficitur, quòd vulgò adferunt ex Cap. 1. De novi operis nuntiat. *Leges Imperatorias ab Eccleſia ſervari, niſi aliud disertè Eccleſiaſticâ lege fuerit ſtatutum*, aut ex generali pronuntiato (a) Gloſſæ, *quando deſunt Canones, tunc leges citari poſſunt*; ſed ex eo potiſſimum, quòd Novellas Conſtitutiones Juſtiniani, conſtet ſpeciatim ab Eccleſia eſſe approbatas, & in uſum receptas. Præterquàm enim quòd olim Pontifices, & cæteri Epiſcopi, paſſim in Eccleſiaſticis negotiis & Clericorum cauſis, iis uſi ſunt, & utendum eſſe

a *Ad cap. in adjutor. diſt.* 10.

eſſe alios monuerunt, (cujus rei luculentum eſt exemplum apud *a* Gregorium Magnum, atque aliud apud Joannem VIII.) generatim ait Ivo, *Inſtituta legum Novellarum, quas commendat & ſervat Romana Eccleſia, &c.* Et *b* Hincmarus, *Sed & leges Romanæ ab Imperatore Iuſtiniano promulgatæ, quas probat Eccleſia, decernunt de Epiſcoporum ſine Metropolitani ſui auctoritate profectione, &c.* Atqui Juſtinianus hunc morem particularis promulgationis non tantum in civilibus negotiis ſervandum præcepit) ſed etiam in Eccleſiaſticis legibus ipſe obſervavit, quas ad Patriarchas direxit ut hi ad Metropolitas mitterent, qui deindè earum inſinuationem ſingulis Epiſcopis demandarent: *c* *Sanctiſſimi*, inquit, *Patriarchæ hæc proponant in Eccle-*

a *Lib.* 11. *Regiſtri Epiſt.* 56. *Epiſt.* 163. *Ep.* 280.
b *In opuſ. cap.* 17.
c *Novel.* 6.

Eccleſiis ſub ſe conſtitutis, & manifeſta faciant Metropolitis, quæ à nobis conſtituta ſunt: illi rurſus conſtitutis ſub ſe Epiſcopis manifeſta faciant, illorum verò ſinguli in propria Eccleſia hæc proponant, ut nullus noſtræ reipublicæ ignoret, &c. Quam etiam normam ſecutus Gregorius Magnus, Mauritii Imperatoris legem, quâ vetuit milites ad Monachiſmum deinceps admitti, ad Metropolitanos in Romano Patriarchatu conſtitutos, promulgandam miſit: a *Ego quidem*, inquit, *juſſioni ſubjectus, eandem legem per diverſas terrarum partes tranſmitti feci, &c.* Miſit verò ad undecim Metropolitanos Italiæ, Illyrici, & Greciæ, in Patriarchatu Romano conſtitutos, ut hi ulteriùs Epiſcopis inferioribus inſinuarent.

Si quis, ut ſtudia & tempora nunc ſunt, Conſtitutiones Juſtiniani de rebus & perſonis Eccleſiaſticis, quæ magno applauſu à Proceribus Eccle-

a *Lib. Epiſt.* 62.

Eccleſiæ olim receptæ fuerunt, hodie repudiandas cenſuerit, nec ei ſatisfaciat quam dixi Eccleſiaſticæ auctoritatis acceſſio; attendat ipſorum Conciliorum Generalium ſententiæ, & vetuſtæ conſuetudini, quæ decretis quoque ſuis neminem obſtringi voluerunt, ni præviâ per Provincias eorum promulgatione.

Nicæna Synodus litteras dedit ad eos Epiſcopos, qui cœtui non interfuerunt, quibus quæ geſta & decreta fuerant, ſignificavit, *eaque litteris*, inquit, *ad vos perſcribere neceſſarium viſum eſt, ut intelligere poſſitis cùm quæ ibi in quæſtionem vocata, tùm quæ decreta ſancitaque ſunt.* Alios verò, qui præſentes fuerant, redire noluit niſi inſtructos Canonibus omnibus, qui de rebus controverſis editi eſſent; quò pertinet inſcriptio quædam actis ejuſdem Concilii inſerta: *Catalogus Sanctorum Epiſcoporum, per quos magna & univer-*

univerſalis Synodus Nicea coacta, miſit omnibus in toto Orbe terrarum Dei Eccleſiis, ea, quæ ab ipſis per Spiritum Sanctum in ea conſtituta ſunt.

Similiter Epheſi habita Synodus, Epiſtolâ circulari, Provinciarum omnium Epiſcopos de geſtis ſuis certiores reddidit, his verbis: a *Quoniam autem oportebat & abſentes à Sancta Synodo, moranteſque in Urbibus & Provinciis, ob aliquod impedimentum, ſive Eccleſiaſticum ſive corporeum, non ignorare, quæ de ipſis ſunt conſtituta, &c.*

Eadem mens fuit Innocentii III. in Lateranenſi Concilio, quod Conſtitutionem quamdam de Medicis, quæ refertur in Cap. Cùm infirmitas extrav. de pœnitentiis & remiſſionibus. *Non antè ligare decernit, quam poſtquàm per Prælatos locorum fuerit publicata.*

Arelatenſe Concilium, primùm Canones ſuos ad Sylveſtrum Romanum

a *Concil.* 1. *Epheſ.*

manum Pontificem, per Diœceſes Romanas ab ipſo promulgandas, tranſmiſit: *Placuit etiam*, inquiunt Patres, *à te, qui majores Diœceſes tenes, per te potiſſimùm omnibus inſinuari.*

Sardicenſis Synodus in eandem ſententiam, ad Julium ejuſdem Sedis Antiſtitem ſcripſit: *Tua autem excellens prudentia diſponere debet, ut per tua ſcripta, qui in Sicilia, in Sardinia, & in Italia ſunt fratres noſtri, quæ acta ſunt & quæ definita ſunt, cognoſcant.*

5. Et ne vetera tantùm memorentur, Concilium celeberrimum nuper Tridenti habitum, etſi procurante potiſſimùm Rege Catholico, tum Legatis, Epiſcopis & Doctoribus compluribus ejus mandato intervenientibus ad exitum perductum eſſet; non ante pro lege apud Belgas valuit, aut Decretis ejus teneri ſe quiſpiam exiſtimavit, quàm per provincias ſingulas ritu Majorum promulgatum

vincias ſingulas ritu majorum promulgatum eſſet, Rege eam promulgationem, auditâ priùs ſententiâ Conciliorum ſuorum, fieri jubente, & Margaretâ Gubernatrice executionem procurante, litteris ad Epiſcopos, Concilia Regia, & Juridicos Ditionum Belgicarum, datis Anno Domini Milleſimo quingenteſimo ſexageſimoquarto, & Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quinto.

Inſertâ ubique hac cautione: *Vous veüillant neantmoins auſſi bien advertir, que comme entre les Articles dudit Concile, il y en a aucuns concernans les Regales, Droicts, Haulteurs & Préeminences de ſa Majeſté, ſes Vaſſeaux, Eſtats & Subjects, leſquelles pour le bien & repos des Pays, & pour non reculer & retarder le fait de noſtre Saincte Religion, & eviter tout debat, contradiction & oppoſition, ne conviendroit changer ou innover,*

a *Concil.* 1. *Epheſ.*

Sa di-

Sadite Majeſté entend qu'en ce regard, l'on ſe conduiſe, comme juſques ores a eſté fait, ſans (comme dit eſt) rien y changer ou innover, & ſpecialement en l'endroit de la juriſdiction Loicale, juſques ores uſitée, enſemble du droict du Patronage Lay, &c. A tous leſquels Droicts & autres ſemblables, que par cy-aprés vous ſeront (ſi beſoing eſt) toucqez plus particulierement, Sa Majeſté n'entend eſtre deregé par ledit Sainct Concile, ny que l'on doive changer aucune choſe, non point en intention de contrevenir audit Concile, mais pour tanc mieux l'effectuer, & le mettre en deüe execution, ſelon la qualité & nature d'un chaſcun Pays & Province, à laquelle l'execution doit eſtre accommodée.

5. Hæc exceptio de Regni Juribus & Privilegiis conſervandis, & non imminuenda juriſdictione anteà uſitata eâ ratione nititur, quam initio attuli, ne rerum inveteratarum ſub-

a *Lib.* 1. *Epiſt.* 9.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſubita mutatio, tranquillitatem publicam interpellaret, & ſcandalis ac diſſidiis anſam præberet: quæ alibi Pontificem quoque movit, [a] *Conſultiùs duximus*, ait, *multitudini & obſervatæ conſuetudini deferendum, quam aliud in diſſenſionem & ſcandalum populi ſtatuendum*: quâ in parte ſolitam Romanæ Eccleſiæ moderationem prolixè commendat [b] Leo Papa, Epiſtolâ ad Michaelem; additâ ratione, *Quia non obſunt*, inquit, *ſaluti credentium diverſæ pro loco & tempore conſuetudines, quando una fides per dilectionem operatur, &c.*

Quod uſque eò valere voluit Alexander III. ut in re graviſſima, matrimonii ſcilicet nullitate inducenda, conſuetudinem Gallicanam, quæ diſſentiret ab Eccleſiæ Romanæ regulis, tolerandam exiſtimaret, in hæc verba reſcribens: [c] *Licet*

a *Cap. quod dilectio extr. de conſan. & affin.*
b *Cap.* 29
c *Cap.* 2. *x. de frigid. & malef.*

cet Romana Eccleſia non conſueverit propter maleficia legitimè conjunctos dividere, ſi tamen conſuetudo generalis Gallicana Eccleſiæ habet, ut hujuſmodi matrimonium diſſolvatur, nos patienter tollerabimus.

Apparet igitur quàm procul abſimus à cœca illa Romæ promulgatarum legum receptione, quando nec ea, quæ conduntur in cœtu univerſi Orbis, non aliter à pientiſſimis Principibus noſtris admittuntur, quàm prius expenſa à rerum peritis, & temperata ſecundùm uſum Regionis.

7. Nolo noſtra cum Gallorum actis componere, quorum libertatem in rejiciendis generatim ſaluberrimis Decretis, nonnulli exiſtimant contumaciæ adſcribendam: illud ſolùm commemorabo, Clementem VIII. Pontificem nihil amplius à Rege Henrico ejus nominis IV. poſtulaſſe, cùm ſibi quàm maximè haberet obnoxium, & ad quid-

vis

vis pronum, quàm ut Concilium Tridentinum publicari per Regnum ſuum procuraret, *exceptis ſi quæ fortè adeſſent, quæ revera ſine tranquillitatis perturbatione, executioni demandari non poſſent*, uti liquet ex Bulla ſolemni reconciliationis ejus cum Eccleſia, quam ad longum Epiſtolis ſuis inſeruit Cardinalis Perronius. Minimè verò cogitatum de acquieſcendo publicationi alibi anteà factæ: huic verò Pontificis deſiderio & æquiſſimo temperamento, Rex noſter mox à Concilii dimiſſione ultrò fuerat obſecutus, cùm tota illa, quàm antè retuli Belgarum exceptio conſervationi publicæ tranquillitatis innitatur.

8. Ab his quæ dicta ſunt, non eſt, quòd quis dimoveatur, ſi ea clauſula appoſita ſit, quam aiunt ex ſtylo Romanæ Curiæ, hodie paſſim apponi ſolere, novis Conſtitutionibus, *Publicationem Ro-*

ma

nem Romæ factam, eamdem vim habituram, ac ſi in ſingulis Provinciis particulatim facta eſſet, cum derogatione contrariarum conſuetudinum quarumcumque. Ejus quippe vis in Belgium nondum penetravit, obſtante firmiſſimâ conſuetudine, quæ non patitur præter morem Majorum leges ullas Belgis imponi. Cujuſmodi & in Regno Neapolitano extat pragmatica Conſtitutio edita 30. Augusti 1561. quâ expreſſim cautum eſt, clauſulam iſtam pro non ſcripta habendam eſſe.

Studiis Curiæ Romanę, cujus [a] zelus omnis ab antiquo fervet pro dignitate tuendâ, & auctoritate amplificandâ, adſcribendæ ſunt hæ deſpoticæ & vetuſtati incognitę adjectiones, potiùs quàm conſultæ Pontificum voluntati, quorum conſueta moderatio præſumi non ſinit, immemoriales populorum uſus unicâ clauſulâ eb eis everti: uti nec creden-

[a] *Bernard. de Conſid. lib. 4. cap. 2.*

dendum menti eorum congruere, ut pro lege nobis velint eſſe, quod à moribus & ingenio nationis abhorret; atque ita deſtituitur unâ è præcipuis conditionibus ad legem requiſitis a *ut ſit ſecundùm Patriæ conſuetudinem, loco temporique conveniens*: id enim tantundem fuerit ac legem velle eſſe, quæ lex non eſt, *& adverſantia ſecum frontibus adverſis componere.*

Sanè nec ſi de enixa voluntate Pontificis liqueat, hujuſmodi leges ſuſtineri poſſunt, quæ turbant potiùs quàm proſunt; quæ non ædificant, ſed deſtruunt; quæ novitate ſuâ diſſidijs occaſionem præbent. Imò mandatis iſtis obſiſti poſſe, ſi quis executionem urgeat, cenſent Caietanus, Victoria, aliique, quos Duvallius refert de Auctorit. Pontif. part. 4. qu. 9. & Sylveſter verb. Papa n. 4. *In deſtruendo*, inquit, *Papa nihil poteſt, & ubi de deſtructione conſtat,*

a *Can. erit. diſt.* 4.

ſtat, reſiſti poteſt, Rationem adfert [a] Cajetanus, *non quod aliquis poſſit eſſe Iudex Papæ, aut in illum auctoritatem habeat, ſed per modum defenſionis : cuilibet enim eſt jus ad reſiſtendum injuriæ, & impediendum, defendendumque*: ſed ſatiùs eſt ad defectum voluntatis recurrere, quàm his duriuſculis Auctorum dictis, fines ipſius poteſtatis attingere.

Fruſtrà verò laborant Theologi quidam, ex amplitudine Pontificiæ poteſtatis, quæ non à populo, ut cætera Imperia, ſed à Chriſto Domino dimanat, & ſine ulla limitatione collata eſt, [b] *ut quidquid ligaverit aut ſolverit ſuper terram, ligatum & ſolutum ſit in cœlis*, adſtruere, juſſa quævis, quantumvis gravia & incommoda, Summi Pontificis, pro legibus amplectenda eſſe; quod non perinde ſe habere aiunt in ſecularium Principum præceptis. Unde

a *Caietan. de Auctor. Papæ cap.* 27.
b *Matthæi* 16.

ulteriùs hoc diſcrimen, inter leges ſæculares & Eccleſiaſticas deducunt, ut hæ ſolâ promulgatione in Urbe Roma poſſint fidelibus imponi, ſi appareat id enixè Pontificem velle: nequeant verò Regum Placita, niſi particulari per Provincias publicatione, ſubditos involvere, etſi maximè velint unâ inſinuatione in Urbe principe defungi, quòd non intelligatur populus tam immoderatam & effuſam poteſtatem in Principem contuliſſe, ut ex longinquo plures populos, moribus diſſidentes, uno programmate queat obligare.

Quam ſatis abnormem ſententiam, nec ratio, nec auctoritas defendit: cùm id quod æquo durius exiſtimatur eſſe in humana dominatione, & ideò non comprehenſum generali collatione ſupremæ Poteſtatis, non poſſit dici mitiſſimæ auctoritatis inſtitutione, quæ *paſcendi* vocabulo Apoſtolorum Principi eſt col-

collata, eſſe comprehenſum, niſi prorſus invertere velimus hanc ipſius Inſtitutoris ſententiam, a *Reges Gentium dominantur eorum, vos autem non ſic.* Quàm veterum Patrum conſenſus eò pertinere docet, ut rigor & ſeveritas, quæ Regibus propria eſt, ab Eccleſiaſticæ poteſtatis exercitio abeſſe debere ſignificetur. Ita enim eum locum b Origenes enarrat: *Principes gentium, non contenti tantùm regere ſuos ſubjectos, violenter eis dominari nituntur. Inter vos autem qui eſtis mei, non erunt hæc. Ne fortè qui videntur habere aliquem in Eccleſia Principatum, dominentur fratribus propriis, vel poteſtatem in eos exerceant. Quoniam ſicut omnia carnalia in neceſſitate ſunt poſita, non in voluntate; ſpiritualia autem in voluntate, non neceſſitate: ſic & Principes ſpirituales, Principatus eorum in dilectione ſubditorum debet eſſe poſitus, non in timore corporali.*

 Cui

a *Lucæ* 22. *Matth.*20.
b *Tract.*12.*in Matth.*

Cui conſentit hæc Gregorij Nazianzeni ſententia [a]: *Vel maximè id lex noſtra, & legiſlator noſter ſanxit, ut grex non coactè, ſed ſpontè, & libenti animo paſcatur.* Quodque Hieronymus ſcribit, [b] hanc inter Reges & Epiſcopos eſſe differentiam, quòd Reges nolentibus, Epiſcopi volentibus præſint. Quibus ſimilia apud Chryſoſtomum [c] reperire eſt, & Bernardum in libris de conſideratione ad Eugenium Papam, [d] ubi de hac Divi Petri ſententia, *Non dominantes in Clero; ſed forma facti gregis. Et ne dictum*, inquit, *ſolâ humilitate putes, vox Domini eſt in Evangelio*: Reges Gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur. *Et infert*, Vos autem non ſic. *Planum eſt, Apoſtolis interdicitur dominatus. I ergo tu,*

a *Orat.* 1. *Apolog.*
b *Epiſt.* 3. *ad Heliodorum.*
c *Homil.* 11. *morali in Epiſt. ad Epheſ.*
d *Lib.* 2. *cap.* 6. *de conſiderat.*

tu, & tibi uſurpare aude, aut dominans Apoſtolatum aut Apoſtolicus dominatum.

Ex quibus corruere neceſſe eſt dogmata, quæ Imperium ſacerdotale abſolutius faciunt, & magis deſpoticum Regio, & plus aliquid rigoris ineſſe volunt Eccleſiaſticis legibus, quàm Civilibus, cùm rectiùs de iſtis, quàm de his dici videatur, leges, quæ nimiâ aſperitate & duritiâ offendunt & incommodant, pro non ſcriptis eſſe habendas. In quarum numero ſine controverſia collocandę ſunt, quę vetuſtiſſimas conſuetudines, nationum non adhibitâ cauſę cognitione, unâ clauſulâ evertunt. Cujuſmodi imperiorum impatientes ab antiquo ſunt Belgæ, quorum majoribus Germanis Reges prę-erant *auctoritate potiùs ſuadendi, quàm cogendi poteſtate*, ſi Tacito fides. [a]

Neque illa tantùm veterum eſt doctrina, leges Eccleſiaſticas invitis

a *De moribus Germanorum.*

& reluctantibus ſubditis imponi non poſſe, ſed inter modernos eam tradit Eximius Sorbonici Collegii Doctor a Duvallius, lucubrationibus pro tuenda Pontificia auctoritate editis clarus, *Vna*, inquit, *è præcipuis legis conditionibus eſt, ut lex ſit utilis & ad bonum publicum ordinata: atqui non poteſt eſſe utilis, ſi per vim & violentiam populo imponatur: neque enim expedit, ut homines ita inviti & coacti gubernentur.*

Cui etiam ſententiæ adſcribi poſſunt Auctores omnes, qui nullam legem, etiam Eccleſiaſticam, niſi à ſubditis receptam, obligare exiſtimant, de quorum numero Cardinalis Cuſanus, b ait: *Ad validitatem ſtatuti tria ſunt neceſſaria, Poteſtas in ſtatuente, Publicatio ſtatuti, & ejuſdem approbatio per uſum: unde videmus innumera Apoſtolica ſtatuta, etiam à principio poſtquàm edita fuerint, non fuiſſe acceptata.*

a *Duvallius de leg. humana qu. 5.*
b *De Concord. Cath. l. 2. c. 9. 10 11.*

ceptata. Et hanc eſſe communem opinionem, affirmat [a] Covarr. additâ ratione, *Quod maximè præſumendum ſit, eam legem, quæ à Republica non recipitur, minimè ei convenire*: & alij, *Leges dicunt à Principe dari eâ conditione, & intentione, ut non aliter obligent, quàm ſi fuerint à Republica receptæ.*

10. Hæc omnia, quæ ad ſtabiliendam neceſſitatem particularis promulgationis per Provincias, adducta ſunt, ut & cætera novarum legum ſolemnia, veluti quòd Placito Principis muniendæ ſint, priuſquàm in publicum edantur; ſi quis contendat locum habere non poſſe in iis Conſtitutionibus Pontificiis, quas Dogmaticas vocant, quibus prohibentur libri tamquam improbatam doctrinam renovent, quæ videntur accedere fidei definitionibus, quæ infallibiles habentur, & exemptæ ab aliarum legum ſolemnibus apparent; cogitet, cùm in fa-

a *Lib. 2. variar. Reſol. c. 16. n. 6.*

cto conſiſtat, quid quiſpiam ſcribat, quas propoſitiones tradat, an illæ, quas attulit Scriptor aliquis, conſentiant cum antè damnatis [a] *atque ea quæ facti ſunt, etiam prudentiſſimos fallant*, non eſſe Pontificem in condendis hujùſmodi Bullis, immunem ab omni ſubreptionis periculo, nec hęc Decreta exempta ab iis incommodis, quibus particularis publicatio, quæque eam pręcedit cognitio, mederi poteſt.

11. Non tantùm Pontificem, ſed & Concilia Generalia, errare poſſe in Auctorum & Scriptorum condemnatione, ac aliquando re ipsâ erraſſe, confirmant duo eximia Apoſtolici Senatus columina, Turrecremata & Bellarminus, dum Honorium Papam ab hæreſi Monothelitarum, quam ei cenſura ſextæ univerſalis Synodi impegerat, eximere ſtudent. Confitetur enim Turrecremata, [b] *Patres*

a *L. 2. ff. de jur. & fact. ignorantia.*
b *Lib. 2. de Eccleſia cap. 93.*

tres ſextæ Synodi damnaſſe Honorium ut Monothelitam, ſed ex falſa informatione, ac proinde in eo judicio erraſſe. Quamvis enim Generale Concilium non poſſit errare in dogmatibus fidei definiendis; tamen errare poteſt in quæſtionibus de facto: atque ita dicere poſſumus, hos Patres deceptos ex falſis rumoribus, & non intellectis Honorii epiſtolis, immeritò eum hæreticis connumeraſſe. Quæ ita ex Turrecremata refert & approbat [a] Bellarminus.

Nec verò opus eſt rem hanc pluribus illuſtrare exemplis, cùm idem Cardinalis Bellarminus eodem tract. Cap. 2. ejuſdem libri, diſertè aſſeveret, *Convenire omnes Catholicos, & hæreticos in duobus: Primò, poſſe Pontificem, etiam ut Pontificem, & cum ſuo cœtu Conſiliariorum, vel cum generali Concilio, errare in controverſiis facti particularibus, quæ ex informatione teſtimoniiſque hominum præcipuè pendent. Secundò, poſſe Pontificem, ut privatum Doctorem, errare,*

a *Lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 11.*

errare, etiam in quæſtionibus Iuris univerſalibus tam fidei, quàm morum, idque ex ignorantia, ut aliis Doctoribus interdum accidit. Dupliciter porrò iſtiuſmodi error Pontifici obrepere poteſt. Primò, ſi ex falſis allegationibus, aut informationibus ei perſuadeatur, quempiam docere errorem, quem reverà non doceat: ſicut in cauſa Honorii accidiſſe aſſerit, cum Turrecremata Bellarminus ſuprà adductus. Secundò, ſi ex falſis ſimiliter informationibus, exiſtimet quempiam Catholicè ſentire vel docere, qui tamen hæreticè ſentiat, aut doceat. Sic erravit Papa Zozimus in cauſa Celeſtii Pelagiani, quando ejus Librum *venena fidei continentem pronuntiavit Catholicum*: prout indicat [a] Auguſt. & poſt eum Facundus Hermianenſis, [b] ubi inter alia ait: *Invenient Beatum Zozimum, Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem, contra Innocentii*

a *Lib. ad Bonif. cap.* 3. *&* 4.
b *Lib.* 7. *cap* 3.

tii deceſſoris ſui ſententiam, qui primus Pelagianam hæreſim condemnavit, fidem ipſius Pelagii, ejuſque complicis Celeſtii, quem in Eccleſia Carthaginenſi convictum, atque appellantem ad Apoſtolicam Sedem, & ipſe geſtis diſcuſſerat, tamquam veram & Catholicam laudantem, inſuper etiam Africanos culpantem Epiſcopos, quòd ab illis hæretici crederentur. Huic non abſimilis eſt error Papæ Zephyrini in cauſa Montaniſtarum hæreticorum, de quo Bellarminus eodem libro [a] in reſponſione ad ſextam objectionem ſic ſcribit: *Credibile eſt Zephyrinum Pontificem à Montaniſtis perſuaſum fuiſſe, doctrinam Montani non eſſe diverſam à doctrina Romanæ Eccleſiæ: & ideò eumdẽ Pontificem voluiſſe eis pacem tradere, quam abſtulerant ipſius prædeceſſores: non quidem quòd approbaret errorem, quem ſui majores improbaverant, ſed quòd arbitraretur, falsò de illis erroribus accuſatos fuiſſe Montaniſtas. Hoc autem non eſt errare circa fidem,*

a *Lib.* 4. *cap.* 8.

dem, nec Montanizare, ut mentitur Rhenanus, ſed errare circa perſonam: id quod multis aliis ſanctis viris accidit.

Hęc veſtigia nuper ſecutus quidam Societatis Theologus,[a] eò progreſſus eſt, ut Originem quoque à tribus Oecumenicis Conciliis, & conſenſu Patrum hæreſeos damnatum, eâ notâ liberare tentaverit, magno volumine in id incumbens, ut Judicibus errorem facti, potiùs quàm Origeni notam hæreſeos aſpergeret: cui rei antehac inauditæ, diſcutiendæ nunc locus non eſt.

14. Sed etſi inter decreta primi ordinis doctrinalia, referri poſſet hoc genus Conſtitutionum, alia adhuc ratio foret exigendæ particularis publicationis. Nam cùm cenſuræ Eccleſiaſticæ, aliæque pœnæ adjici conſueverint in contumaces, quæ nonnumquam moribus Regionum adverſantur; hâc ſaltem

a *Petrus Halloix in lib. cui titulus Origenes defenſus.*

tem in parte aliarum legum conditione cenſendæ erunt, ut abſque cognitione & Placito Principis, ſine promulgatione conſueta, irrogari non poſſint.

Quid enim ſi bonorum amiſſio, aut mulcta pecuniaria lege Pontificiâ indicatur? an hæc ſine publicatione, ſine Principis Placito apud nos valitura ſunt, quia de fide aut doctrinâ mentio præceſſit? Nemo ſi ſapit, id tentaverit, quando nec pœnæ prorſus Eccleſiaſticæ, niſi ex ritè admiſſa ſanctione, ulli hîc infligi poſſunt. Quid etiam, ſi ex rei novæ feſtinata importatione metus ſit, in Clero aut Populo turbas cooriri poſſe? His talibus caſibus proviſum eſt iis Conſtitutionibus Juſtiniani, quas (ut dictum eſt) Eccleſia ob utilitatem olim recepit, ut ſuperſedeat ſcilicet ab executione, & legiſlatorem admoneat is, qui populo prę ſidet, & cominùs rerum momenta, & molitionum novarum pericula

cula obſervat. *Has ſacras formas* (ad Præfectum Prætorio, inquit Juſtinian.) *quæ ad detrimentum Reip. per ſubreptionem fiunt, tua ſuſcipiat Excellentia, non tamen priùs quæ ibi ſunt repoſita faciat, quàm ad nos relationem de ea re pertulerit, quò magis ſi quid, ut poteſt fieri, ad detrimentum factum eſt Reipublicæ, id corrigamus.*

Nemo opinor, tam ineptè fautor erit Romanæ Curiæ, ut numquam his vitiis laborare dicat Bullas, quæ inde emanant, cùm hoc confiteri non erubeſcant ipſi Pontifices, ubi aiunt, [a] *Nos, ſi incompetenter aliquid egimus, & ſubditis juſtæ legis tramitem non obſervavimus; veſtro, & Miſſorum veſtrorum cuncta volumus emendare judicio.*

13. Nec deſunt exempla retractationis Romanorum Pontificum hujuſmodi Cenſurarum, quibus Auctorum ſcripta in re Theologica notaverant. Ita Benedictus II. ſcripta Ju-

a *Can. Nos ſi 2. quæſt. 7.*

Juliani Præſulis Toletani, quæ *primùm incautiùs lecta improbavit*, ut dicitur in Synodo Toletana 15. habita Anno 688. poſtquam Sacræ Scripturæ teſtimoniis, & auctoritate Eccleſiaſticorum Scriptorum vidit munita, pro orthodoxis agnoſcere non erubuit, ut refert Rodericus Toletanus Archiepiſcopus [a] & Vaſæus in Chronico Hiſpaniæ ad eum annum. Quod idem Eugenio IV. eveniſſe ſcribitur, circa quaſdam Abulenſis Theologicas propoſitiones.

Quid, quod teſte [b] Auguſtino, *& ipſa plenaria Concilia, ſæpè priora per poſteriora emendant, cùm aliquo experimento aperitur quod clauſum erat, & cognoſcitur quod latebat, ſine ullo typho ſacrilegæ ſuperbiæ, ſine ulla inflatæ cervice arrogantiæ, ſine ulla contentione lividæ invidiæ, ſanctâ humilitate, cum pace Catholica, cum charitate Chriſtiana.*

14. Quodnam igitur hoc novum genus

a *Lib.* 3. *cap.* 13

b *Lib.* 2. *de Baptiſmo contra Donat.c.*3.

genus palponum eſt, qui piaculum eſſe contendunt, & pro ſugillatione Pontificiæ auctoritatis interpretantur, ſi quis mutire auſit de Decretis Romanis, quæ res facti immixtas habent, & Sedem Apoſtolicam eo errore, qui prudentiſſimis ſubinde adhæreſcit, liberare ſatagunt, ne in Eccleſiæ detrimentum redundet? Hos Ludificatores ſacræ poteſtatis, qui non judicio, ſed præoccupato ſtudio, & non rarò pro cauſæ ſuæ commoditate, Romana quævis probant, ex æquo obeſſe rei Chriſtianæ, ac eos, qui Pontificum profeſſi hoſtes ſunt, cenſet [a] Melchior Canus, familiæ Dominicanæ decus, & Regi Catholico olim à ſacris confeſſionibus: *Qui Summi Pontificis*, inquit, *omne de re quacumque judicium temerè ac ſine delectu defendunt, hi Sedis Apoſtolicæ auctoritatem labefactant, non fovent; evertunt, non firmant: nam quid tandem adverſum hæreticos ille proficiat, quem*

a *In locis Theolog. l. 5. c. 5.*

quem viderint non judicio, ſed affectu patrocinium auctoritatis Pontificiæ ſuſcipere. Idem eodem capite diligenter attigit notas illas, quibus definitiones fidei, à cæteris Decretis Pontificum inferioris gradus, ſecernuntur, quas manifeſtum eſt minimè convenire hujuſmodi Conſtitutionibus quibus Scriptores librorum perſtringuntur, quòd doctrinam renovent anteà damnatam.

Non eſt hujus loci, refricare controverſias, quæ inter Catholicos vigent, circa infallibilitatem Pontificis, cùm ſine Concilio Generali definit, quam qui negant, eos & magnis auctoribus niti, nec fovere impium aut inſolens dogma, oſtendit [a] Duvallius eo tractatu, quem pro auctoritate Pontificia condidit. Sed ut liqueat, quàm non exorbitent, qui in eo conſiſtunt, ut ſubreptionem circa rem facti auctoritate Regiâ referri ad Summi Præſulis Tri-

a *Lib.*2. *cap.*1.

Tribunal procurent, nec doctrinam ipſam attingunt: audiant quid celeberrimi nominis Theologus circa ipſas fidei deciſiones licitum eſſe ſcripſerit [a] Joan. Driedo: *Sententia, inquit, Papæ circa fidem, tantâ Concilij moderatione concipi debet, tantaque maturitate patientiæ decoqui, & tantâ deliberationis gravitate proferri, ut omninò recta ſit credenda, verùm quia Papa, quatenus homo talem modum deliberationis circa ea, quæ ſunt fidei poteſt omittere, & inniti proprio ſenſui, propriaque prudentiæ: idcirco etiam plerumque liceret examinare litteras mandatorum Papæ, definientis aliquid credendum eſſe, aut fide tenendum.*

Rurſus qui modum illum reſcribendi, ut error facti apud Sedem Apoſtolicam innoteſcat, vellicare præſumunt, expendant quantò plus licere exiſtimet [b] Simanchez: *Si Papa,*

a *Lib 2. de Libert. Christiana cap. 2.*
b *Tractat. de hæreticis cap. 3. §. 3. cap. 44. §. 31.*

pa, inquit, *concederet aliquod reſcriptum, quo hæreticos abſolveret à pœnis hæreticorum in præjudicium officii Sanctæ Inquiſitionis, & periculum fidei, non eſſet exequendum, ſed ſupplicandum, ut revocare & emendare dignetur. Quod ſi aliter quàm per vim, mandatis & diſpenſationibus injuſtis non poſſit quis obſiſtere, tutò poteſt ſe hoc modo adverſus iſta protegere & defendere, comprehendere etiam, & punire horum mandatorum executores, dummodò moderamen hoc in negotio requiſitum ſervetur,*

Hæc oſtendunt, multa incidere poſſe, circa novas Conſtitutiones Pontificum cujuſvis argumenti, quę rerum præſentium rationibus, aut temporum moribus, non conveniunt, quæ ſubreptionis vitium ſecum trahunt, quæ inuſitatis clauſulis quietem publicam lædunt: atque ab his incommodis non eſſe etiam immunes, quę circa dogmata aliquid ſtatuunt, quæ novos libros, eorumque auctores notant, quas proinde
æquum

æquum non eſt eximi à ſolitis cautionibus & obſervationibus, quibus nova Decreta munienda ſunt, ut ſine periculo tranquillitatis in rem publicam admittantur.

15. Si de pura puta fidei deciſione quærat aliquis, quid ſtatuendum ſit? uti certum eſt, eam ſine omni publicatione admittendam eſſe, à quovis Chriſtiano, cui innotuerit; ita ſi Proceribus Eccleſiæ viſum fuerit promulgatione aliquâ uti, eam fieri, ſervatâ veteri formâ, ratio exigit. Neque enim materia fidei hoc ſingulare adfert, ut quoad publicandi ritum omnia turbentur; cùm poſſit, conſervatis receptis moribus, res tranquillè peragi, & ad notitiam populi perduci. Quòd ſi ſola promulgatio Romana adhibeatur, non ex vi promulgationis tenebuntur Belgæ, ſed ex notitia ſua quiſque obſtringetur, uti obſtringitur, qui citra omnem publicationem dogma fidei hauſit; ſed nul-

læ pœnæ aut clauſulæ appoſitæ fidei deciſioni, ex tali promulgatione effectum hîc habebunt.

BELGII

Vetuſtum inſtitutum de non admittendis Bullis Pontificiis, ſine litteris Placiti, ſeu conſenſu Principis.

SUMMARIA.

1 *Antiquitas hujus uſus de non admittendis Bullis ſine Placito Regio, & plura Principum de eadem re Edicta.*

2. *Concilium Tridentinum in Belgio non antè admiſſum fuit, quàm examinatùm eſſet à Senatoribus Regiis.*

3. *Zelus Regis Hiſpaniæ pro conſervanda hac auctoritate.*

4. *Conſenſus gentium Chriſtianarum in examinandis Bullis, priuſquàm admittantur.*

5. *In Germania.*

6. *In Hiſpaniis.*

7. *In Galliis.*

8. *In Luſitania.*

9. *In Britanniæ Ducatu.*

10. *In Sabaudia.*

11. *In Ditione Florentina.*

12. *In Regno Neapolitano.*

13. *Olim in Anglia adhuc Catholica.*

14. *In*

14. *In Regno Siciliæ, & aliis Italiæ Regionibus.*
15. *In ditione Electoris Moguntini.*
16. *Auctores præſertim Theologi omnis Ordinis hunc morem approbant.*
17. *Accedit auctoritas ipſius Pontificis Romani.*
18. *Poteſtas recognoſcendi Bullas deducitur ex ipſo jure Principatus.*
19. *Utilitas hujus conſuetudinis in avertendis rebus noxiis.*
20. *Conſenſus Pontificis etiam exſurgit ex diutino ſilentio.*
21. *Etiam præſcriptio immemorialis concurrit.*
22. *Itemque Concordata.*
23. *An opus Placito Principis in Bullis doctrinalibus?*
24. *Quæ olim auctoritas Principum in Conciliis Generalibus?*
25. *Mandatum Caroli V. & Ferdinandi Cæſarum in Concilio Tridentino.*
26. *Principes ab Eccleſia olim provocati, ut ſuâ auctoritate roborarent Decreta Eccleſiaſtica.*
27. *Aliud eſt* divinarum legum cuſtodia, *aliud cenſura & judicium de rebus ſacris: illa Principibus competit, non hæc.*
28. *Ad evertenda antedicta non ſatis eſt allegare ſtylum contrarium Romanæ Curiæ.*

HÆc quoque una eſt è receptiſſimis Belgarum conſuetudinibus aliquot ſæculorum inconcuſſo

uſu firmata, ut Reſcripta, Brevia, Decreta, Bullæ Romanæ, non ante in hac natione vim obtineant, aut ſinantur executioni mandari, quàm recognitæ, diſcuſſæ, & probatæ ſint eorum calculo, qui juriſdictioni vice Regiâ præſunt per Provincias (quam approbationem, hîc hodie *litteras placiti*, vel *Placet* vocamus, in Gallia *Regium Pareatis* dicitur, & in Regno Neapolitano, *Regium exequatur*) conſtitutâ à Principibus noſtris pœnâ exilii, amiſſionis bonorum, aliiſque in eos, qui ſecùs facere tentaverint.

1. Hujus inſtituti tanta eſt antiquitas, ut cùm in vetuſtiſſimis, quæ habemus Edictis, & monumentis, ejus mentio fit, tamquam res jam pridem inveterata, & à majoribus poſteritati propagata commemoretur. Ita cùm Dux Burgundiæ Philippus cognomento Bonus Edicto ſuo 3. Januarii Anno 1447. edito, conqueritur de inſoli-

ſub pœna publicationis bonorum, ſolita frequentia Eccleſiaſticorum decretorum, quibus ſubditos ſuos ſupra modum affirmat vexatos fuiſſe, id eveniſſe, ait ex eo, quòd neglectâ vetuſtâ conſuetudine, quæ ſuperioribus temporibus viguerat, mandata Eccleſiaſtica ad Juridicos & Magiſtratus Provinciæ, non fuiſſent perlata, & conſenſu eorum munita, uti indicat hæc Edicti clauſula: *Quod evenit* (ſcilicet ſubditos fuiſſe ultrà ſolitum vexatos) *Ex eo, quod qui mandatis Eccleſiaſticis uti voluerunt, non adierint Iuridicos noſtros & Magiſtratus, & ea exhibuerint, atque expoſitis cauſis, cur ea mandata obtinuerint, permiſſionem & conſenſum non impetraverint, &c. Sicut prateritis temporibus, & ab antiquo ſolitum fuit fieri.*

Ipſe verò, ne obſoleſceret tandem ſaluberrimus mos, cujus beneficio tranquilliùs antè agitaverat populus, vetus inſtitutum renovavit, & generali oratione vetuit, ſub

& ſuſcipiendæ peregrinationis ad limina Apoſtolorum, ne quis ſine permiſſu Magiſtratuum (quæ auctoritas poſtea ad ſupremas Curias tranſlata eſt, cum aliis plerìſque, quæ communem Reipublicæ tranquillitatem reſpiciunt) adferat in hanc Regionem ullas monitiones, inhibitiones aut alia mandata Eccleſiaſtica, ex ulla ſpirituali Curia, adverſus ejuſdem ditionis incolas. Cujus verba ſunt:

Vt nemo adferat aut exequatur ullas monitiones Eccleſiaſticas, aut inhibitiones, vel alia mandata in ullos ſubditos Brabantiæ, ex quacumque demum cauſa, niſi priùs adeat Iuridicum & Magiſtratus noſtros, & diſertè exponat cauſam, quare impetraverit, & obtineat veniam & conſenſum, &c. Qui aliter fecerit privabitur bonis ſuis, & inſuper iter ſuſcipiet ad limina Apoſtolorum Petri & Pauli.

Excipiebantur eâ Conſtitutione ſola Reſcripta beneficialia, *prærterquàm ex cauſa ſola beneficiorum Eccleſia-*

ſticorum. Quòd inter Curiam Romanam, & locorum Ordinarios, antea de conferendi vicibus conveniſſet. Sed cùm deinde nullum quoque modum, circa beneficiorum collationem, obſervarent Romani, confluentibus in Urbem (ut de ſuo ævo [a] Bernardus queritur) *Ambitioſis, avaris, ſimoniacis, ſacrilegis & hujuſmodi monſtris hominum, & quæſtibus totâ legum Canonumque diſciplinâ inſudante*, atque his nundinationibus quotidie Belgium exhauriri, & codicillis invicem adverſantibus, ſubditos litibus turbari, cuſtodes publicæ tranquillitatis animadverterent; Edictis adverſus corruptiſſimos mores proviſum eſt, primò Maximiliani & Philippi Archiducum, ſcripto 12. Septembris 1485. quo, interpoſitâ Cognitoris ſeu Procuratoris Generalis provocatione ad proximam Synodum œcumenicam generatim vetitum eſt, reſcripta

a *Lib.* 3. *de Conſiderat. Cap.* 1.

cripta ulla beneficialia ex urbe deinceps adferri, donec remedio adhibito publicæ ſordi, aliter eſſet conſtitutum. Quâin re exemplum aliorum Regnorũ Chriſtiani orbis, ſe imitari Principes profitentur, etiam eorum quæ Sedi Apoſtolicæ jure clientelari ſubſunt, *In quibus*, inquiunt, *Regnis Proviſionum Romanarum excluſio magno bono cedit, ac pertinet ad tranquillitatem & ſolatium Eccleſiarum ac Incolarum.* Verba ſunt, *Pour conſideration des quelles choſes (ſçavoir pluſieurs abus) le cours des dites Bulles, graces & autres proviſions, n'y eſt admis, qui eſt, le grand bien, tranquillité & ſoulagement des Egliſes, & des ſubjects inhabitans en iceux Royaumes & Contrées.*

Alterum annis duodecim poſteà editum à Philippo Archiduce Auſtriæ, 20. Maij 1497. admittit quidem deinceps beneficialia Reſcripta Romanę Curiæ, ſed hâc conditione, ſi examinata à ſupremo Senatu & approbata fuerint, litteris *Placiti* deſu-

omnibus reſcriptis & mandatis (his exceptis) ſatis cautum erat Ducis Philippi Edicto Anni 1447. Ut ſupinæ ignorantiæ ſit dicere, uſum Placiti impetrandi, ex ipſa Principum noſtrorum mente ad beneficialia reſcripta eſſe reſtringendum, quod voluit Franciſcus Zypæus *in Analyſi Iuris Pontificii novi, tit. de Conſtitutionib.* quem non tantùm refellit, quem dixi ordo rerum geſtarum atque Edictorum ſeries, ſed perpetuus uſus, uno & non intermiſſo tenore, ultra duo ſæcula, cuſtoditus, quem monumenta & Regeſta Conciliorum Belgii oſtendunt; referta, ſcilicet, Reſcriptis, Proviſionibus, Mandatis, Privilegiis ex Curia Romana profectis omnis argumenti, quæ Placito & conſenſu Principis muniri curarunt hi, quorum intererat: mulctatis ſubinde iis, qui neglexerant, & Reſcriptis ipſis irritis declaratis. Neque eſt, quòd qnempiam turbet inſcriptio præ-

præfixa Conſtitutioni Philippinæ Anni 1447. ab Auctore editionis Codicis Belgici, quaſi ad ſolas eas proviſiones pertineat, quæ ex Curia Leodienſi & Cameracenſi tunc emanabant; hoc enim à privato homine adſcriptum lemma, non poteſt legis ſanctionem, ſeu diſpoſitionem generatim conceptam, arctiorem reddere.

Denique ne quis in dubium vocet Principis mentem, Rex Philippus ejus nominis Secundus, Pragmaticam ſanctionem Anno 1574. condidit, habitâ priùs conſultatione & exquiſitâ ſententiâ Conciliorum Belgij, tum Supremorum, tum Provincialium, quâ diſertè vetuit, ne quis ullius argumenti Bullas, Diplomata, ex Urbe Roma, aut à Legatis Pontificijs profecta, per Belgium executioni mandare auſit, niſi litteris Placiti priùs comprobata fuerint, vel in ſanctiore Conſiſtorio, vel in Brabantiæ Concilio.

Cujus ſanctionis verba, quòd in Edictorum vulgatis Codicibus non extent, operæ pretium eſt referre: *Deſirans que les affaires Eccleſiaſtiques, ſoient conduits, maintenus & reglez, ſelon les anciennes Conſtitutions, Canons & Conciles de la ſainte Egliſe, à l'honneur de Dieu & ſalut de nos ames, avons par advis & deliberation de nos principaux Conſaux, Souverains & Provinciaux de pardeça, ordonné, ſtatué & declaré, par forme de Edict perpetuel, comme ordonnons, &c. que nulles Bulles, Proviſions, ny autres depeſches ou impetrations de Rome, ny des Legats ou Nonces Apoſtoliques, ou revocations d'aucunes Graces, Indults, Privileges, tant generaux que particuliers, ny auſſi aucune ſentence, ou executoriales rendues & decretées hors noſdits Pays de pardeça, tendant directement ou indirectement au prejudice de cette Republique, ou d'aucun tiers particulier, ſe puiſſent admettre, ſortir effet en jugement ou dehors, ny eſtre miſes en execution en iceux nos Pays de pardeça, n'eſt que*

que preallablement leſdites Lettres, Bulles, Sentences, & autres impetrations, ayent eſté veuës & viſitées, & examinées par nous en noſtre Conſeil Privé, ou en noſtre Conſeil de Brabant, & que les Impetrants ayent obtenu nos lettres patentes de Placet à ce pertinentes, ſur peine de perdre l'effect deſdites Bulles & Proviſions, & d'eſtre bannis de nos Pays, & corrigé à l'exemple des autres.

Hęc Conſtitutio non tam novum Jus, quàm antiquorum Edictorum collectionem & inſtaurationem continet, explanatiùs & diffuſiùs præcipiens, quod priore ſæculo rudiùs præceptum fuerat. Unde nec novâ in vulgus promulgatione inſinuanda fuit, ſed ad Concilia Belgij miſſa, & in publicis monumentis cuſtodita, rebus ipſis & factis firmiter ad hunc diem obſervatur, ut fruſtrà de viribus ejus controverſiam moveat Zypæus, eo colore, quòd inter promiſcuum vulgus publicatam fuiſſe non conſtet.

Ad togatos quippè & eorum munus dirigendum pertinet; non ad vilem popellum, cui pro lege, vetuſta obſervatio ſufficiebat, cuique piaculum ſit de hac re contendere aut legem exigere.

Longum foret, recenſere exempla, quæ ſine numero ſunt, rerum Placito Regio admiſſarum, & rejectarum quæ ſine eo invehebantur.

2. Inſtar omnium ſit, quòd Concilium Oecumenicum Tridentinum, etſi Regi noſtro acceptiſſimum, & extirpationi hæreſeon per Belgium graſſantium, atque inſtaurandæ diſciplinæ tunc collapſæ peropportunum, admiſſum antè non fuerit, quàm diligenter excuſſum eſſet à Conciliis Regiis, & Decreta ſingula expenſa ad Belgicos mores, ac tandem cautionibus quibuſdam temperatum, quibus tranquillitas publica in tuto foret; permiſſu Regio publicatio ejus per ſingulas Diœceſes Epiſcopis foret conceſſa, cujus rei

rei geſtæ ſeries infrà ad longum referenda eſt.

Qui inveteratum hunc morem obtinendi conſenſus Regii, hodie concutere moliuntur, intelligant, Reges noſtros, uti, Catholicæ Religionis zelo, nulli Principum concedunt; ita & auctoritatis à Deo ſibi conceſſæ acres eſſe vindices, neque ſpecie Religionis ſibi paſſuros imponi, ut eam imminui ſinant. Meminerint verò audaculi quidam qui ſcriptis ſuis arrodere ſubinde eam audent, veteris dicti: *Non eſſe facilè in eum ſcribere, qui poteſt proſcribere.*

3. Nuper de hujuſmodi controverſia cum Legato Pontificio, certior redditur Rex noſter ab Iſabella Belgii tunc moderatrice, reſcripſit illi in hanc ſententiam, curæ ut ei foret, [a] *De bien garder ſes droits, & de ne laiſſer perdre un ſeul point de ſes prerogatives*, inſiſtens ſcilicet veſtigiis majorum ſuorum, inter quos

 ut

a *Epiſt. data Madriti* 14. *Auguſt*. 1631.

quos ut ſapientiâ & regnandi arte eminuit Philippus Secundus, ita & Imperii ſui pomæria ab ordine Eccleſiaſtico turbari ægerrimè tulit, cujus rei exemplum ſuppeditat Hiſtoria a Ludovici Cabreræ de geſtis ejuſdem Regis, quẽ cùm offendiſſet Pontificius Nuntius, intempeſtivâ affixione Bullæ Cœnæ Domini, in Urbe Calaguritana, graviſſimâ epiſtolâ indignationem ſuam teſtatus, hominem Rhedę impoſitum ad Gregorium XIII. tum Pontificem, cum ſarcinis omnibus remiſit, hæc inter alia queſtus litteris manu ſuâ exaratis ad Cardinalem Granvellanum: *Es furte coſa que por ver que yo ſolo ſoi el, que reſpeto à la Sede Apoſtolica, y con ſumma veneration mis Reynos, en lugar de agradecermelo como devian, ſe aprovechan dello para quererme uſurpar la autoridad, que es tan neceſſaria y conveniente para el ſervicio de Dios, y para el buen gavierno dè lo que el me ha encomendado, y aſſi podria*

a *Lib.* 13.*cap.* 12.

podria ſer que me forçaſſen à tomar neuvo camino, y yo os confieſſo que me traben muy canſado y cerca de acabarſeme la patiencia, por mucha que tengo: y ſi à eſto ſe llega, podria ſer que à todos peſaſſe dello, &c.

Quod verò ſuprà à Principibus Belgii in Edicto Anni 1485. affirmatur, apud alias Chriſtiani orbis nationes, non admitti indiſcriminatim atque viâ apertâ Pontificias Bullas, idque magno bono & ſolatio Eccleſiarũ ac Reip. è re fuerit exemplis ac teſtimoniis è quaque gente petitis confirmare, cùm non parum referat, ad rei æquitatem oſtendendam, gentium conſenſus, præſertim cultiorum, ex quo [a] M. Tullius jus quoque naturæ æſtimari poſſe cenſuit. *In omni re*, inquit, *conſenſio omnium gentium, lex naturæ putanda eſt.* Unde & illud Heſiodi celebratur: (*multi*
Haud etenim penitùs vana eſt ſententia,
Quam populi celebrant.

Quod

a *In Tuſculan. quæſt.*

Quod ne quis exiſtimet, ad res Eccleſiaſticas non pertinere, & in iis omne momentum adferre debere ſenſum Urbis, audiat[a] D. Hieronymum, *Si auctoritas quæritur, Orbis major eſt Vrbe.* Quamquam nec Urbis omnis auctoritas improbet hanc Regum providentiam: ipſo Pontifice non recuſante, ut expungantur à ſacris Decretis, quæ publicam tranquillitatem concutere poſſe videntur, ut infrà fiet manifeſtum. Sed accingamur ad referenda exempla, quæ diximus.

5. Rudolphus II. Imperator Anno 1586. Legatum Apoſtolicum cohibuit à promulgatione Bullæ Cœnæ Domini, quam ille in Bohemia jam cœperat programmate publico inſinuare, cum perturbatione ſtatus illius Regni. Atque hâc uſus occaſione Cęſar, generatim interdixit, ne ullæ Pontificiæ Bullæ deinceps, niſi ſe conſcio & proban-

a *In Epiſt. ad Evagr.*

te, emmitterentur in lucem, aut executioni mandarentur; quod & perſcribi mandavit ad Epiſcopos Sileſiæ atque Moraviæ, uti litteræ eâ de re editæ fidem faciunt.

6. Quid generatim circa Bullarum receptionem in Hiſpaniis obtineat, duo celeberrimi iſtius gentis Scriptores teſtantur. a Covarruvias, *In his Regnis, multis in caſibus,* inquit, *& negotiis litteræ Apoſtolicæ, ante executionem earum, ad Regia mittuntur Tribunalia, idque fit ex Regio decreto, ut illic examinentur, ne quid fiat & obtineatur falſis precibus, & importunis ſuggeſtionibus à Summo Pontifice adverſus Regni Regumque Hiſpaniarum Privilegia & Apoſtolicas conceſſiones: denique ne litteræ Summi Eccleſiæ Præſulis, contra publicam ſpiritualis Eccleſiaſticæ & temporalis hujus Provinciæ utilitatem, præter ipſius concedentis voluntatem, executioni mandentur. Etenim & alii Chriſtiani* Orbis

a *Pract. qu. c. 35. n. 6. & variar. Reſol. l. 2. cap. 8.*

Orbis Principes, eodem jure utuntur, & hactenus uſi fuere, &c.

Petrus Belluga *in Speculo Principis rubr.* 13. in verbo *reſtat*, de hac re idiomate Patrio ita pronuntiat: *Impetrandoſe Bulas, Letras, tales letras ſe pueden conocer en el fuero ſecular de la retencion ſuya, tomandolas originalmente y teniendolas ſin conſentir uſar dellas, haſta que viſtas por el Conſejo ò audiencias Reales, donde ſe han de embiar, ſe determine ſi ſon en el dicho perjuicio ò no, ò ſi ſe han de retener ò uſar dellas, como conſta de unas leyes de la nueva recopilacion.*

E Gallia ſuppetunt hujus rei teſtimonia, pleno horreo.

7. Olim à Philippo Galliæ Rege, conſultus Odo Burgundiæ Dux, quid de novis quibuſdam Pontificiis mandatis cenſeret, ſententiam ſuam ita aperuit: *Super his igitur Excellentiæ Veſtræ notificamus, quòd non videtur nobis juſtum vel rationabile, nec licitum Domino Papæ vel alii, quòd*

in

in Regno veſtro Inſtitutionem faciat, niſi de Conſilio veſtro & veſtrorum; quare vos, vel alii veſtri Barones & fideles, ſervitium & iuſtitias hominum ſuorum perdant. Conſulimus etiam vobis, quòd nullo modo patiamini, quòd aliquis in Regno veſtro aliquod novum inſtituat, quod temporibus prædeceſſorum veſtrorum inſtitutum non fuerit, vel ordinatum, vel uſitatum. Datæ ſunt hæ litteræ Anno 1296.

De Bonifacii VIII. novis quibuſdam Decretis potiſſimùm ibi agitur, cujus etiam liber Decretalium ſextus in Gallia numquam admiſſus fuit, ob Regis cum Pontifice diſſidium, ut obſervat Gloſſator a Joannes Andreas, quæ tamen nota in editione Romana poſtea omiſſa eſt.

Ludovicus undecimus, die octavâ Januarii Anno 1475. ſanctione novâ cohibuit in valeſcentem id tem-

a *In Capit. generali de electione in* 6.

temporis Bullarum uſum, quibus Regnum ſuum perturbari acceperat, mandans, *Que toutes lettres closes, ou patentes, Bulles, ou autres eſcritures ſoyent monſtrées & exhibées, veües & viſitées, pour ſçavoir, ſi elles ſont aucunement contraires, ou peuvent tourner à aucun prejudice à nous, ou aux Privileges, franchiſes, &c.*

Innumera hujus uſus exempla, arreſta, litteras, Decreta, reperire eſt apud pleroſque Galliæ Scriptores. Atque inter cætera, quomodo Bullæ Cœnæ Domini promulgatio inhibita fuerit Anno 1580. condito ſpeciali Senatuſconſulto, ac publicationi intercedente Cognitore Regio, videre eſt apud [a] Joannem Baptiſtam le Grain. *Sur la Requeſte preſentée & faite par le Procureur General, a eſté ordonné, que commandement & injunction ſera faite à tous les Baillifs & Seneſchaux de ce reſſort, éſquels y a Siege Epiſcopal & Archie-*

[a] *In decade Hiſt. Ludov. XIII. lib. 3.*

Archiepiſcopal, d'eux enquerir diligemment, ſi les Archeveſques & Eveſques de leurs Bailliages & Seneſchaucées, ou leurs Vicaires, ont receu une Bulle du Pape, ou Vidimus *d'icelle, intitulée* Literæ Proceſſus, *& par qui elle leur a eſté envoyée, pour icelle faire publier, & ſi aucune publication n'a encor eſté faite, pour leur faire expreſſes inhibitions & defences de ne la publier, & retirer deſdits Archeveſques, Eveſques, ou leurs Vicaires, ce qui leur en a eſté envoyé pour eſtre publié; & envoyé le tout huict jours aprés que le preſent arreſt leur aura eſté preſenté: & ou aucune publication auroit eſté faite, enjoinct auſdits Ballifs & Seneſchaux, ou leurs Lieutenans, de donner jour auſdits Archeveſques, Eveſques, ou leurs Vicaires, de l'ordonnance deſquels ladite publication aura eſté faite, pour comparoir, & pour reſpondre à telles demandes, fins & concluſions, que ledit Procureur General poudra prendre contre eux. Et neantmoins ordonne, que le temporel des*

des Archeveſques & Eveſques de ce reſſort, ou la publication aura eſté faite, ſera ſaiſi & mis dans la main du Roy. Ordonne que à ce que deſſus ſera vacqué diligemment par leſdits Ballifs & Seneſchaux, ou leurs Lieutenans. Enioint aux ſubſtituts dudit Procureur General, eſdits Bailliages & Seneſchaucées, de faire executer le preſent arreſt huict jours apres qu'il leur aura eſté preſenté, & en certifier huict jours apres enſuivant, à peine de privation de leurs eſtats: & ſera à ce que deſſus procedé par leſdits Baillifs, Seneſchaux, ou leurs Lieutenans, nonobſtant oppoſitions ou appellations quelconques. A fait inhibitions & defences à toutes perſonnes, de quelque eſtat & qualité qu'ils ſoient, de les empeſcher à l'execution du preſent arreſt, ſur peine d'eſtre declarez rebelles au Roy, & criminelles de Leze Majeſté, & ſera le preſent arreſt imprimé, & à l'impreſſion, &c.

Atque noviſſimè Anno 1647. die

die decimo quinto Maij, Suprema Curia Pariſienſis inhibuit cunctis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Academiarum Rectoribus, aliiſque omnibus, *De ne recevoir, faire publier & executer les Decrets, & autres actes de l'Inquiſition de Rome, comme auſſi toutes les autres Bulles, ſans permiſſion du Roy verifiée en la Court, &c.*

Luſitania ab Alexandro III. Pontifice Regni titulo donata, hunc morem tenaciſſimè ſemper coluit, ut Regni Cancellarius cum Secretario, non Bullas tantùm Pontificias, ſed mandata omnia Eccleſiaſtica recognoſceret: neque antè ſinerentur effectum ſortiri, quàm ex ſubſcriptione Secretarii liqueret, nullum præjudicium fieri Regiæ auctoritati: cui juri cùm poſtulante Innocentio VIII. renuntiaſſet Joannes II. Rex Anno 1486. interpoſuerunt ſe Regni Primores, Conſiliarii & Juriſconſulti, negantes licere

Regi

Regi ſine Ordinum conſenſu abdicare ſe eo jure, ad quod communem populi utilitatem tranquillitatemque pertineret, & nihil delibaret de debita jure divino Apoſtolicæ Sedi reverentia. Auctor eſt [a] Auguſtinus Manuel Eques Ordinis Chriſti.

De Britanniæ Ducatu ſcribit [b] Argentreus [c] & Ant. Roſſel, edixiſſe *Petrum Secundum Britanniæ Ducem, ſub pœna corporis & confiſcationis bonorum, ne Bullæ quæcunque in publicum Ducatus ſui prodirent antequàm examinatis in ſuo Conſiſtorio ipſe annueret.*

10. De Sabaudia teſtis locuples eſt [d] Ant. Faber, ejuſdem Provinciæ Præſes: *Ab executione*, inquit, *Brevis Apoſtolici quamvis æquiſſimi, ſi inconſulto Senatu facta ſit, appellari tamquam ab abuſu poteſt, ne Principis juriſdictio impunè*

a *In hiſt. Ioan. II. Luſitaniæ Regis lib.* 4.
b *Lib.* 2. *Hiſt. cap.* 14.
c *De Iuriſdict. Pontificia lib.* 1. *c.* 6.
d *Ad Tit. Cod. de appell. ab abuſu deſin.* 3. & 4.

punè contempta videatur. Pertinet enim ad Senatus auctoritatem, ut provideat, ne quid ab extraneo ullo Principe fiat, quod vel Principis dignitatem, vel publicam utilitatem poſſit lædere.

De Ditione Florentina Angelus.

11. Quod ampliùs eſt, etiam in Regnis, quæ jure Feudi Sedi Apoſtolicæ ſubiiciuntur, eadem conſuetudo jam pridem obſervata eſt.

12. In primis in Neapolitano Regno, quod obnoxium eſſe conſtat Sedi Apoſtolicę ſubjectione feudali, ſine aſſenſu eorum, qui ſupremæ juriſdictione præſunt, ſeu, uti loquuntur, ſine *Regio exequatur*, nulla Reſcripta aut Romanę Bullę admittuntur. Atque extat exemplum litterarum Ferdinandi Catholici, hujus Regni & Arragoniæ Regis Anni 1508. quo offenſionem ſuam denuntiat Proregi Neapolitano, quòd remiſſiùs egiſſe hâc in re videretur, & hominem, qui mandata Romana, ſpreto Regni more,

more, intulerat, protinus in furcam non egiſſet, quarum litterarum verba integrè hîc referre, non abs re viſum eſt.

Illuſtre y Reverendo Conde, y Caſtellan de Ampoſta, nueſtro muy caro ſobrino, Virey y lugar Teniente General, vimos vueſtras cartas de ſeys del preſente, y la carta clara, y la cifra a que vos os remetiades, en que dezis que nos eſcriviades largamente el caſo del Breve, que el Curſor del Papa preſentò à vos, y à los de nueſtro Conſejo que con vos reſiden: deviera quedar por olvido, porque no vino aca. Pero por lo que eſcriviò Micer Sonch, entendimos todo el dicho caſo, y tambien lo que paſſo ſobre lo de la Cava. De todo lo qual, hemos reçevido grande alteracion, enojo, y ſentimiento, y eſtamos muy maravillados, y mal contentos de vos, viendo de quanta importancia, y perjuizio nueſtro, de nueſtras preeminencias y dignidad Real, era el auto que fizo el Curſor Apoſtolico, majormente

yormente ſiendo auto de fecho, y contra dereçho, y no he viſto fazer en nueſtra memoria à ningun Rey, ni Viſo. Rey de my Reyno, porque vos no fiziſtes tambien de hecho mandando ahorcar el Curſor que vos la preſentò, que claro eſtà que no ſolamente en eſſe Reyno, ſi el Papa ſabe que en Eſpaña y Francia le han de conſentir fazer ſemejante auto, que eſſe, que lo fera por acrecentar ſu juriſdiction: ellas los buenos Viſo Reyes atajando y remediando de la manera que he dicho, y con un caſtigo que fagan en un ſemejante caſo, nunca mas ſe oſan fazer otros, como antiguamente ſe viò por experiencia. Pero aviendo precedido las deſcommuniones, que ſe dexaron preſentar al Commiſſario Apoſtolico en lo de la cava, claro eſtava que viendo que ſe ſufria lo uno, ſe avia de atrever à lo otro. Nos eſcrivimos ſobre eſte caſo à Geronimo de Vicq nueſtro Embaxador en Corte de Roma, lo que vereis por las copias que van con la preſente, y eſtamos muy determinados, ſi Su Santidad no revoca

luego el Breve , y los autos por virtud del ſechos, de le quitar la obediencia de todos los Reynos de la Corona de Caſtilla, y Arragon, y de hazer otras proviſiones convenientes à caſo tan grave, y de tanta importancia. Lo que ay aveis de fazer ſobre ello, es que ſi quando eſta recivieredes, no aveis embiado à Roma los Embaxadores, que en la carta de Miçer Sonch, y en las de los otros dize, que quiriades embiar, que no los embieys en ninguna manera, porque ſeria enflaqueçer y dañar mucho el negocio; y ſi los ayeis embiado, que luego à la hora les eſcrivais que ſe buelvan ſin hablar al Papa: y ſi por ventura huvieren à hablar, buelvan à eſſo Reyno ſin hablar mas, y ſin deſpedirſe, ny dezir nada, y vos fazed extrema diligencia por fazer prendre el Curſor que vos preſentò el dicho Breve, ſi eſtuviere en eſſo Reyno, y ſi le pudieredes aver, fazed que renuncie, y ſe aparte con acto de la preſentacion que fizō del dicho Breve, y mandadle luego ahorchar: y ſi no le pudieredes aver, fereis prendre à los que eſtuvieren ay,

fa-

faciendo nueſtra Iuſticia ſobre eſte negocio por los de Aſculi, y tenedlos à muy bien recaudo en alguna cya en Caſtil-novò, de manera que no ſepan donde eſtan; y fazedles renunciar y deſiſtir à qualeſquier actos que ſobre ello ayan fecho, y proceded à punicion y caſtigo de los culpados de Aſculi que entraron con banderas, y mano armada en eſſe nueſtro Reyno, por todo rigor de Iuſticia, ſin afloxar, ny ſoltarles coſa de la pena que por Iuſticia mereciere, y digan y fagan en Roma lo que quiſieren y ellos al Papa, y vos à la capa, y eſto vos mandamos que fagais, y pongais en obra, ſin otra dilacion, ny conſulta, porque comple mucho, è importa à nueſtro Real ſervicio. Quanto al negocio de la Cava, ya vos aviamos eſcrito que no embargante qualquier coſa que dixieſſe, ò fizieſſe la Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, ſi ella no fazia luego juſticia à los Frayles del Monaſterio de la dicha Cava, la favorecieſſe de vos en nueſtro nombre, y ſin que vos lo mandaremos

 ſizi-

fiziſtes gran yerro en no lo fazer, y porque el Ducque de Fernandina, y ſus hijos, y Conſejeros pongan à la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, en que faga coſas con que eſtorve la execucion de nueſtra Iuſticia, y lo que cumple à nueſtro ſervicio, por eſſo no haviedes de dexar de fazer. Por ende nos vos mandamos, pues la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, no quiere fazer juſticia en el dicho negocio, que vos proveais luego ſobre ello todo lo que fuere juſticia, caſtigando à los que tuvieren culpa; y deſagraviando à los que eſtuvieren agravados, y ſi faziendo eſto la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, viniere à la Vicaria à ſacar los preſos, que por la dicha razon mandaredes prendre; en tal caſo vos mandamos muy eſtrechamente, è ſo pena de la fidelidad que nos deveis, è de nueſtra ira è indignacion que prendais al Ducque de Fernandina y à ſus hijos, y à todos los Conſejeros de la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana, y los

pon-

pongais en Caſtil-novo en la foſſa del millo, adonde eſten à muy buen xecando, y que por coſa del mundo no los ſolteis ſin nueſtro eſpecial mandamiento, y ſi la dicha Sereniſſima Reyna nueſtra Hermana quiſiere yr al dicho Caſtil-novo para libracion dellos, con la preſente mandamos à vos, y à nueſtro Alcayde del dicho Caſtil-novo, que no la dexeis entrar en el, aunque haga todos los extremos del mundo, porque ſigo ni hermana, ni otro ningun deudo nueſtro, no avemos de conſentir que eſtorve la execucion de nueſtra juſticia, y los que en tal ſe puſieren, no han de paſſar ſin caſtigo, y quanto à lo que cerca dello fizo el Commiſſario del Papa, ſi eſtuviere alli, prendedle y tenedle donde no ſepan del, y ſecretamente facedle renunciar y deſiſtir à los autos que ha fecho ſobre las dichas deſcommuniones. Pero ſi fuere poſſible, precedan à eſto las proviſiones de Iuſticia que aveis de facer en el dicho negocio de los de la cava en caſtigo de los culpados, y

 deſa-

deſagravio de los agraviados, como havemos dicho, porque fue caſo feo, y del mal exemplo, y digno de caſtigo, pues vedes nueſtra intencion y determinacion en eſtas coſas, de aqui adelante por coſa del mundo no ſufrays, que nueſtras preeminencias Reales, ſean uſurpadas por nadie, porque ſi el ſupremo Dominio nueſtro no defendeis, no ay que defender, y la defencion, de derecho natural, es permitida à todos; y mas pertenece à los Reyes, porque demas de cumplir à la conſervacion de ſu dignidad y eſtado Real, cumple mucho para que tengan ſus Reynos en Paz & Juſticia, y de buena governacion. Otroſi luego en llegando eſte Correo, proveereis exponer buenas perſonas fieles, y de recado en los paſſos de la entrada de eſte Reyno, que tengan eſpecial cargo de poner mucho recaudo en la guarda de los dichos paſſos, paraque ſi algun Commiſſario, ò curſor, ò otra perſona viniere à eſſe Reyno con Bulas, Breves, ò otros qualeſquier eſcritos Apoſtolicos de agravacion,

cion, ò interdicho, ò de otra qualquier coſa que toque al dicho negotio, directa, ò indirectamente, prendan à las perſonas que los truxeren, y tomen las dichas Bullas, ò Breves y eſcritos, y vos los traygan, de manera que no ſe conſienta que las preſenten, ni publiquen, ni fagan ningun otro acto acerca deſte negocio. Dat. en la Ciudad de Burgos à 22. Mayo Año 1508. *Yo el Rey. Y mas abaxo Almaçan Secretario.*

Inter Pragmaticas ejuſdem Regni Tit. De cottation. Prag. 6. extat Conſtitutio Philippi II. ſcripta 30. Auguſti 1561. diſertè ſtatuens, Bullas Pontificias Romæ promulgatas viribus carere in Ditione Neapolitana, etſi clauſulam contineant, quòd Romana publicatio ubique ſit valitura. Plura vide apud Camillum Borellum.[a]

Et cùm nihilo ſeciùs Pius V. Anno 1566. mandaſſet Decreta ſua Romæ condita, in Regno iſto recipi,

a *De præſtant. Regis Cath. pag. 544.*

etſi in Senatu admiſſa non eſſent; oppoſuit ſe Philippus II eo eventu, ut ad hanc uſque diem, ſine Conſiſtorii Regii aſſenſu, ſeu, ut loquuntur, ſine *Regio exequatur*, nullis Pontificum Bullis ſua conſtet auctoritas. Rem geſtam diffuſiùs refert Cabrera, [a] conatus omnes & minas Pontificias concludens hoc epiphonemate, *Pero no quedò Pio temido no obedecido.*

13 Angliæ Regnum, etſi ab antiquo non feudatarium tantùm Romanæ Sedi, ſed & vectigale fuerit, atque in obſequia Pontificum proni plurimi ejus Inſulæ Reges; ab hoc tamen officio recognoſcendi Pontificias Bullas, numquam paſſi ſunt ſe dimoveri.

Guilielmus Primus, dictus *Conqueſtor*, licèt conſilio & ope Romani Pontificis Regno iſto potitus, tamen [b] *pati nolebat quemquam in omni*

a *In Hiſtor. Phil. II. Anno* 1566. *l.* 7. *c.* 12.
b *Anno* 1066. *Eadmerus lib.* 1. *Hiſt. Angl.*

omni Dominatione ſua conſtitutum Romanæ Vrbis Pontificem pro Apoſtolico, niſi ſe jubente, recipere, aut eius litteras, ſi primitùs ſibi oſtenſæ non fuiſſent, ullo pacto ſuſcipere.

[a] In actis publicis ejus Regni diploma invenitur, cuidam Valetono à Rege Richardo II. conceſſum, ad perſcrutandà ſingula navigia, & excutiendos illos, qui Bullas & alia Papalia inſtrumenta deferebant.

Et Eduardo III. regnante, omnes portus ex Regis mandato ad Bullas intercipiendas obſervatos fuiſſe, ac quoſdam ſubinde carceri mancipatos, alios mulctatos gravi ære, Epiſcoporum temporalia in Fiſcum redacta fuiſſe, quòd ſine permiſſu Regis Bullas Pontificias publicaſſent, teſtatur [b] Auctor Actorum in Garnetum.

14 In Regno Siciliæ jus idem obſervari ſcribit Jacobus de Graffiis,

D 5 rela-

a *Acta in Garnetum.*
b *Pag.* 153. 154. 217.

relatus à Salgado de ſupplicatione ad Sanctiſſimum.

De cæteris Italiæ Regionibus[a] Antonius Amato, de aliis alii.

Septemvir Moguntinus, etſi ratione Eccleſiaſticæ dignitatis, quâ fulget, Romano Pontifici ſubjectus, Bullam eamdem Cœnæ Domini in Ditionem ſuam admittere recuſavit, quòd Paci Germanicæ, atque adeò Religioni Catholicæ ſecundùm temporis illius ſtatum detrimentum inde metueret: quod & à Republica Veneta factum fuiſſe, ex Annalibus ejus ævi confirmatur, quâ in re Hiſpaniæ & Galliæ Reges exemplo eis præiverant, multis de cauſis eâ Conſtitutione finibus ſuis excluſâ.

Et Belgæ quidem, tantùm abeſt, ut fulminibus iſtis, quę Bulla Cœnæ tam confertim vibrat, ſe afflari exiſtiment, aut fulguratione ejus terreantur, ut Concilia Regia nec mentionem illius fieri in judiciis ſu-

ſtineant

a *Variar. Reſol. tom. 2. Reſol. 28.*

ſtineant, mulctatis ſubinde cauſidicis, qui allegare Bullam, & auctoritate ejus cauſam ſuam fulcire auſi eſſent.

16 Hunc communem Chriſtiani populi morem, illuſtres ex omni gente Scriptores, tamquam rationi & recto rerum ordini conſentaneum defendunt, non Juriſconſulti tantùm, qui fortè videri poſſent amplificandæ Principum ſuorum auctoritati ſtudere, ſed & magni nominis Theologi, Doctores, Epiſcopi, Religioſi etiam ex ea ipſa familia, quæ Pontificiam auctoritatem, cæteris ſtudioſiùs propugnat, eique tuendæ devota eſt.

In primis Joannes Driedo, *a* Academiæ Lovanienſis quondam decus, in qua ab Adriano Florentio poſteà Pontifice, Doctoris inſignibus ornatus, ſtrenuus deinde fidei Catholicæ adverſus Lutherum propugnator, ita ſcribit: *Aliud eſſe poteſta-*

a Lib. 2. de Libert. Chriſt. c. 2.

poteſtatem ſæcularem abſolutè mandare, ne quis pareat litteris Apoſtolicis, aliud verò mandare, ut ſine ſuo beneplacito & examine nemo pareat hujuſmodi litteris, nec executioni mandet: nam primum non poteſt fieri abſque contemptu Eccleſiaſticæ poteſtatis: ſecundum autem videtur poſſe ſieri, sine præjudicio Eccleſiaſticæ poteſtatis: vel Sanctæ Sedis Apoſtolicæ. Poteſt enim contingere, quòd Princeps quiſpiam, aut ex privilegio, aut ex commiſſione Papæ hoc faciat, aut ex cauſa rationabili, ſecundùm congruentiam loci & temporis, ad ſic ſtatuendum atque mandandum moveatur, propter abuſus tollendos, ne præficiantur extranei aut inidonei, qui per importunitatem, falſaſque ſuggeſtiones litteras Apoſtolicas impetrarunt; non quòd poteſtas ſæcularis velit ſibi judicium Eccleſiaſticum uſurpare, ſed quòd velit ad ædificationem Reip. ſtatum Eccleſiaſticum promovere.

a Malderus Theologiæ Profeſſor,

a *In 2. 2. q. 1. art. 10. dub. 8. circa finem.*

ſor, deinde Antuerpienſium Epiſcopus, ait, *Non videtur etiam improbabile, quod Covarr. Practic. quæſt. cap. 35. accuratè tradidit, ex Papæ conſenſu, præſcriptione, uſu immemoriali, & evidenti ſpiritualis regiminis utilitate, Tribunalia Regia in quibuſdam Regnis ritè ita practicare, ut cognoſcant de injuſtis cenſuris Judicis Eccleſiaſtici; ut ſine ſua permisſione & conſenſu, nequeant quædam Apoſtolica mandata executioni mandari.*

a Emanuel Rodriguez affirmat, *poſſe juſtis de cauſis litteras Apoſtolicas detineri, ne executioni mandentur, quæ cauſæ arbitrio boni, docti, & pij viri relinquuntur.*

Ita verò *b* Pater Enriquez: *Pontifex longè ab Hiſpania diſtans, aliqua concedit falsâ informatione deceptus, aut importuna vi precum victus, non intendens liberâ voluntate concedere, cùm ignorantia, & quædam coactio impediant voluntarium*

a *Quæſt. Regul. to.* 1. *q.* 6. *art.* 8.
b *Tom.* 3. *tr. de Pont. Clave l.* 2. *c.* 11. §. 3.

tarium; Rex vero curat ſuſpendi executionem litterarum, interim dum Pontificem per ſuum Legatum melius informet, Additque paulò poſt: *Vt autem tutiùs procedant Iudices, habet Rex privilegium Papæ aut tacitum ejus conſenſum, ex conſuetudine immemoriali.*

Latiſſimè verò omnium Vaſquez in tractatu, quem edidit pro Juriſdict. Eccleſiaſt. adversùs Magiſtratus, *a* ſcribit: *Apud Doctores indubitatum eſſe, poſſe Magiſtratus ſæculares litteras Pontificias, antequàm virtute ipſarum ad executionem procedatur, examinare, ac proinde prohibere, ne ad earum executionem quiſpiam procedat, priuſquàm in ipſorum Tribunalibus examinentur.*

His ſimilia tradit Bannes, *b* Victoria, Caietanus, & alii magno numero relati à Franciſco Salgado, *c* & à Petro Gonzales de Sal-

a *Cap. 6. uti illum refert Petrus Gonzales de Salcedo de legib. pol. l. 2 c. 3. num. 54.*

b *In 2. 2. qu. 67. art. 1. dub. 2.*

c *Tract. de ſupplicat. p. 1. cap. 2.*

Salzedo, in tractatu de Lege politica, a quibus accedit ſeries longa Juriſconſultorum, quos addunt.

Si quis verò tam obfirmati animi in concepta ſententia ſua ſit, ut neque Principum Edictis acquieſcat, nec moveatur conſenſione Chriſtianarum gentium, aut gravium Sciptorum auctoritate, non exiſtimo eum Romano Pontifici refragaturum, qui hoc Jus Regum, illuſtri in poſteritatem exemplo, aliquando agnovit.

17. Clemens VIII. ut ſuprà dictum eſt, cùm Henricum IV. Galliæ Regem, poſt multiplices controverſias Anno 1595. ſolemni ritu in Eccleſiæ Catholicæ gremium reciperet (quæ res in theatro orbis Chriſtiani, inter maximè conſpicuas & famigeratas illius ævi fuit) hâc inter cæteras conditione Princepem adſtrinxit, ut Conciliũ Oecumenicum Tridentinum publicari & obſer-

a *Lib. 2. cap. 3.*

obſervari in Regno ſuo procuraret: verùm apponi paſſus eſt hoc temperamentum, ut à publicandi neceſſitate exempta eſſent ea, quæ tranquillitatem Regni ejus turbare poſſent. Verba Diplomatis inter Epiſtolas Cardinalis Perronii referuntur: *Efficiat ut Concilium Tridentinum publicetur & obſervetur in omnibus, exceptis tamen, (ad veſtram ſupplicationem, & inſtantiſſimam petitionem) ſi qua fortè adeſſent, qua reverà ſine tranquillitatis perturbatione executioni demandari non poſſint.* Addit verò Cardinalis, non niſi pôſt graves conteſtationes cum Curialibus Romanis, hanc exceptionem obtentam fuiſſe: *Pour faire recevoir cette exception il a fallu ſuer ſang & eau.*)

Ecce permittit Regi Pontifex, ut ſi quæ Concilii Decreta cenſuerit tranquillitati publicæ adverſatura, ab eorum publicatione ſuperſedere poſſit, quod fieri nequit, niſi ejus rei examen & judi-

cium, an adverſatura ſint, illi concedas.

Quod ſi circa Concilii Generalis Decreta admiſſum fuit, & pro æquo habitum; nemo non videt, multò id æquius eſſe circa Reſcripta & mandata, quæ ex Romana Curia emanant, quæ ſanè non pari ſemper circumſpectione conduntur, & ſubreptionibus magis obnoxia ſunt, ut nimirum & hæc Principes eatenus examinare poſſint, ut videant an nihil hujuſmodi contineatur, quod Reipublicæ tranquillitati adverſetur.

18. Ad quam auctoritatem Principibus vindicandam, nihil opus eſt aut præſcriptione immemoriali, aut Privilegiis vel Concordatis cum Sancta Sede initis; cùm hoc jus, unà cum Regno ipſo natum ſit, & poteſtati Regiæ neceſſariò & indivulſè connexum.

Nemo enim negaturus eſt illius muneris à Deo conſtituti primas

par-

partes eſſe, proſpicere, ne Reſpublica, ejuſque tranquillitas detrimentum capiat. Ipſis ſacris monumentis docemur, a *Principibus datam eſſe à Domino poteſtatem, & virtutem ab Altiſſimo, ut quietam & tranquillam vitam agamus.* Quoties igitur periculum tranquillitati communi imminere poteſt, eorum eſt ſeſe interponere, & incommodis prævertere: & habet ea res ſpeciem quamdam neceſſariæ defenſionis, quæ adversùs omnes, & in ea omnia exerceri poteſt, à quibus hoc periculum probabili præſumptione metui poteſt. Vt proinde exempta non ſint ea, quæ ab Eccleſiaſtica poteſtate proficiſcuntur, ſi civilem quietem interruptura videantur: præcepta, ſcilicet, moralia & poſitiva, quibus fidelium cœtus abſque animarum pernicie carere poteſt. Vbi enim de rebus ad hominum ſalutem prorſus neceſſariis agitur, nulla incom-

a *Sapient.* 6. 1. *Ad Timoth. c.* 2.

incommoda humana, nullæ Reipublicæ perturbationes metui debent. Sed quod dixi, paulò altiùs repetendum eſt.

Non eſt Regiæ poteſtatis inane nomen, nec inſignibus Majeſtatis ideò decoratur Princeps, ut otioſè præſideat humano generi. *Non fruſtrà gladium portat*, inquit Apoſtolus, *a Dei enim miniſter eſt, vindex in iram ei, qui malè agit*: & ut Doctores loquuntur, intelligitur regimen à Deo conceſſum Principibus, non ſimpliciter, ſed cum qualitate, & attributo ei naturaliter inhærente, & inſeparabili, quod conſiſtit in protectione ſubditorum, propulſatione injuriarum, tuitione communis tranquillitatis; quod officium non ad civilia tantùm negotia & perſonas ſeſe extendit, ſed omnis ordinis & res, & homines reſpicit. Inde receptum in univerſo Chriſtiano orbe, ut adverſus violentiam auxi-

a *Ad Rom. cap.* 13.

auxilium ſubditis ſuis præbeant Reges, non tantùm in cauſis civilibus & adverſus ſæculares, verùm etiam contra Eccleſiaſticos, & in cauſis ſpiritualibus. De quâ Regum in omni genere cauſarum protectione magnum volumen conſcripſit *Franciſcus Salgado*, & hunc communem uſum multis tuetur *Covarruvias*; [a] & innumeri ab his adducti. Nimirum defenſio, uti jure naturæ cuivis permiſſa, ita Principibus & Magiſtratibus inſtar obligationis impoſita eſt, ut omnibus laborantibus eam impertiant: eoque pertinet illud Jeremiæ; [b] *Eruite vi oppreſſum de manu calumniantis, ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, & ſuccendatur.* Ad quem locum D. Hieron. relatus in Can. Regum, [c] *Regum officium eſt proprium, facere judicium atque juſtitiam, & liberare de manu*

a *Pract. quæſt. cap.* 35.
b *Cap* 2.
c *Can. Reg.* 23. *q.* 5.

manu calumniatorum vi oppreſſos. Atque eodem pertinet hoc Eccleſiaſtici 4. *Libera eum, qui injuriam patitur de manu ſuperbi.* Et iſtud Iſaiæ 1. *Subvenite oppreſſo.*

Conſtat verò etiam in ipſis Conciliis Generalibus, ad ſedandas turbas & compeſcendas injurias atque violentias inter Epiſcopos recurſum fuiſſe ad Chriſtianos Imperatores, & auxilium ab eis poſtulatum. In Concilio Chalcedonenſi Epiſcopus Dorilæus Libellũ Imperatori Martiano obtulit; in hæc verba: [a] *Propoſitum eſt Clementiæ Veſtræ, univerſis quidem ſibi ſubditis providere, & manum porrigere omnibus injuſtè oppreſſis, præcipuè tamen fungentibus Sacerdotio, in hoc Divinitati placentes, à qua vobis imperare & dominari ſub hoc ſole donatum eſt. Quoniam & multa & dira, & contra omnem conſequentiam fidei quæ in Chriſtum eſt, & nos ſumus perpeſſi à Reverendiſſimo Dioſcoro Epiſcopo*

a *Act. 1. Concil. Chal.*

copo Alexandriæ, adimus Veſtram pietatem, ſupplicantes juſtitiam promereri. Quibus & ſuas deinde querimonias, communi nomine cùm junxiſſet Synodus, & ipſe accuſatus Epiſcopus audiri poſtularet; ad Judices Imperiales controverſia tota remiſſa eſt, qui & alia complura ad cuſtodiendam in Synodo pacem ordinarunt, uti ex *Actione* 2. 4. 5. & 7. liquet.

Actione deinde 13. Epiſcopus Nicomediæ ſimilem Libellum Imperatori obtulit, adversùs Archiepiſcopi Nicæni violentias: *Proſternimus nos Majeſtatis Veſtræ veſtigiis, ut jubeatis arceri injuſtitiam, quæ adversùs nos eſt præſcripta à Reverendiſſimo Epiſcopo Nicæno, qui per cupiditatem opprimere nos, & turbare cœpit.* Qui rurſus Libellus, à Conſiliariis Imperatoris, ſuſceptus & examinatus fuit.

Si licitum eſt Principibus, auctoritatem ſuam inter Eccleſiaſticos interponere, ad privatorum reprimendas violentias, eò quòd tutela

pacis

pacis eis incumbat: multò magis id conceſſum intelligi debet ad avertenda ea, quæ ipſam Reipub. tranquillitatem immediatè lædere poſſunt, in quibus ſita eſt vis quędam publica, ipſum Reip. corpus, compagem ac quietem concuſſura, niſi Principum cura proſpiciat. In hoc autem numero ſunt, quæ inveteratos uſus aut privilegia Regionis lædunt, quę ſcandalis & diſſidiis comitata ſolent eſſe, unde labes deinde Regnis non rarò venit.

Nolumus in dubium rẹvocare exemptionem Clericorum à juriſdictione ordinaria Magiſtratuum, & privilegia, quibus eorum cauſæ Eccleſiaſticis Judicibus attributę ſunt: ſed numquam uſque eò valuit hæc fori præſcriptio, ut in his, quæ pertinent ad pacem & tranquillitatem publicam, quiſquam auctoritatem Principum declinaret, cui hoc à Deo commiſſum munus, interverſum aut imminutum exiſtimari

non

non poteſt Clericali exemptione, quæ conceſſa intelligi debet ſine læſione iſtius ſupremi juris & auctoritatis, quę neceſſaria eſt Principibus ad ſtatum Reipub. cujus membrum eſt Eccleſia, ritè componendum: teſte enim Optato Milevitano, *Eccleſia eſt in Repub. non Reſpublica in Eccleſia.* Et ad hanc rem valet illud Apoſtoli: a *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit.* Ad quem locum D. Chryſoſtomus: *Omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubdita ſit, etiamſi Apoſtolus ſis, ſi Evangeliſta, ſi Propheta, ſive quiſquis tandem fueris.* Et D. Bernardus ad Epiſcopum Senonen. b ſcribit: *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit; ſi omnis, & veſtra: quis vos excipit ab univerſitate? ſi quis tentat excipere, tentat decipere.*

Veteres Epiſcopi atque adeò Roman. Sedis Antiſtites, non gravatè ac-

a *Cap.* 13. *Ad Rom.*
b *Epiſt.* 41.

acquieſcebant Principum & Imperatorum mandatis, quæ pro communi pace edebantur. Non erubeſcit ſcribere D. Gregorius: a *Vtrobique quæ debui exſolvi, qui & Imperatori obedientiam præbui, & quod ſenſi minimè tacui.* Gelaſius Papa b Imperatorem his verbis affatur: *Legibus tuis ipſi quoque pareant Religionis Antiſtites.* Divus Athanaſius ad Conſtantium Imperatorem, etſi nec Orthodoxum, nec æqua præſcribentem, ait: *Nequaquam reſtiti mandatis tuæ pietatis, neque Alexandriam ingredi conabor, quamdiu id per pietatem tuam non licebit.* Quibus accedat Imperatoris Zenonis exemplum, qui ne tumultus fieret in Eccleſia Antiochena, ſi ſecundùm præſcripta ſacrorum Canonum electio Epiſcopi in publico conventu perageretur, extra ordinem juſſit, ut Conſtantinopolitanus

E Patriar-

a *Lib. 2. epiſt. 62.*
b *Epiſt. 10.*

Patriarcha Epiſcopum Antiochenum eligeret & conſecraret. Quod etſi in re Eccleſiaſtica; contra Canones uſurpatum à ſæculari Principe, quia ad cuſtodiendam tranquillitatem publicam pertinebat, probavit Simplicius Papa [a] ad Imperatorem ſcribens: *Unde quæ à vobis amore quietis ſanctè & religiosè ſunt ordinata, reprobare non poſſumus.*

Ab his veterum ſcriptis & exemplis non recedunt recentiorum etiam Theologorum Commentarii. *Reſpublica*, inquit Victoria, [b] *eſt perfecta, ſibi ſufficiens, ergo poteſt ſe defendere ab injuria cujuſcumque propriâ auctoritate.* Et mox: *Poſſunt Principes ſervare proprias Reſpublicas, non ſolùm per modum defenſionis, ſed etiam auctoritativè.*

Apertiùs & liberiùs Joannes Pariſienſis, ejuſdem Dominicani Ordinis Doctor. *Licitum eſt*, inquit, *Prin-*

a *Epiſt.* 13

b *In relect. de poteſt. Eccleſiaſt. ſect.* 7.

a Principi abuſum gladii ſpiritualis repellere eo modo quo poteſt, etiam per gladium materialem, præcipuè ubi uſus gladii ſpiritualis vergit in malum Reipublicæ, cujus cura Regi incumbit: aliter enim gladium ſine cauſa portat.

Juriſconſultorum magnum manipulum adducit Salgado in dicto commentario, [a] quorum concors ſententia eſt, non tantùm ſæculares, ſed etiam *Clericos, Epiſcopos, Archiepiſcopos, alioſque Prælatos teneri obtemperare mandatis Regiis, eoſque auctoritati Regiæ ſubeſſe in his, quæ tangunt*, ut ipſe loquitur, *Regem, regimen, regnum, ordinem poteſtatis, tranquillitatem & pacem publicam*, & eos qui contumaces fuerint, pœnis etiam poſſe coërceri.

Omnium, quæ allata ſunt, hæc ſumma eſt, Principum poteſtatem ſeſe exſerere etiam ad Eccleſia-

a *Tract. de poteſt. Papæ & Regis cap.* 21 *ad* 31.

b *Part.* 1. *c.* 2. *n.* 267. *& ſeqq.*

ſtica negotia, reſcripta, leges, perſonas, quatenus id paci publicæ & recto Regni ſtatui neceſſarium eſt.

Nihil his adverſante Bullâ Cœnæ Domini, quæ quotannis anathemate ferit eos, *qui Eccleſiaſticam juriſdictionem impediunt vel uſurpant, prætextu violentiæ prohibendæ, vel litteras Apoſtolicas ſine ſuo beneplacito vetant executioni mandari.* Præterquam enim quòd nulla ejus vis aut obligatio ſit in Belgio, utpotè nec promulgatæ unquam, nec uſu receptæ, ut antè dictum; non poteſt intelligi aliud vetari eâ ſanctione, quàm injuſta, & ſine legitima cauſa facta inhibitio, aut impedimentum Eccleſiaſticæ auctoritati injectum, vel uſurpatio circa ſacra, quæ nullo jure vel juſto titulo nititur: & ideò Bulla coërcet eos, *qui ſub prætextu ſcandalorum*, vel *ſub prætextu violentiæ prohibendæ*, vel *ſub prætextu gratiarum conceſſarum*, vel *conſuetudinis*, impediunt exercitium Eccle-

Eccleſiaſticæ juriſdictionis. Aliud eſt enim *prætextus*, aliud *cauſa*. Prętextum violentiæ prohibendæ, vel avertendi ſcandali damnat Pontifex; at veram cauſam, vel violentiæ, vel ſcandali reprimendi, vel conſervandæ tranquillitatis, excludere neque poteſt, neque velle intelligitur. Quæ interpretatio eos auctores & populos defendit, qui auctoritate Bullæ Cœnę Domini alioqui alligati ſunt. *Salgado d. tractatu, & de ſupplicatione ad Sanctiſſimum, aliique ab eo relati.*

Non eſt etiam ſolida vis in hac ratiocinatione, Reges debere potiùs Eccleſiæ ſubeſſe, quàm Eccleſiam Regibus, & in conflictu cedere debere quod politicum eſt, & prævalere quod ſacrum; id enim habet locum in rebus ad ſalutem hominum neceſſariis: veluti ſi poteſtas civilis approbet legibus ſuis, quod in ſe peccatum eſt. Ideò meritò Pontificia auctoritas expunxit ex

Jure Cæſareo, & damnavit eas leges, quibus Juſtinianus uſuras & divortia permiſerat, quæ ſine pernicie animarum in Repub. tolerari non poterant. Sed de poſitivis & moralibus præceptis hîc ſermo eſt, quæ poteſtas Eccleſiaſtica condit componendis in melius rebus ſuis, & ad occurendum naſcentibus incommodis, quæ ſi offendant communem totius Reipublicæ pacem, neceſſe eſt ut præpolleant quæ univerſos tangunt, & ſua commoda membrum unum non procuret, cum pernicie totius corporis.

Quemadmodum verò non dicitur Eccleſiaſtica poteſtas, involaſſe fines ſæcularis poteſtatis, dum Principum leges ad examen ſuum revocat, & eliminat è foro eas, quæ materiam peccati fovent: ita nec poteſtas ſæcularis uſurpare ſacram auctoritatem dici poteſt, ſi litteras Apoſtolicas recognoſcat aut retineat, hoc ſolo propoſito, ne quid for-

fortè irrepat, quod ſtatum Reipub. lædere poſſit.

Maneat igitur ratum, Principibus ex natura & inſtitutione ipſius Principatus, publicæ tranquillitatis tutelam incumbere, ſine diſcrimine cauſarum & perſonarum, & conſequenter auctoritatem habere ſuper actiones externas, etiam Eccleſiaſticas, quatenus pacem temporalem intempeſtivè perturbant, ut incommodis, quæ inde emergunt, prævertant & medeantur.

Quòd ſi verò ad officium Principum pertinet, incommoda à Republica avertere, poſſunt ſine dubio & inquirere in ea omnia, quæ peregrè inferuntur, ne quid fortè noxæ lateat contra publica commoda, & ulterius edicere quoque, ne quid novi invehatur, aut executioni mandetur, quod prius recognitum non ſit ab his, qui rebus cognoſcendis delegati ſunt, & morum popularium periti habentur,

quorum animus rerum uſu, ut aliorum manus, opere concalluit: nam ut P. Henriquez ait, [a] *Iudices Regii, qui habent jus cognoſcendi de violentia, habent jus ad media proportionata, ut vis avertatur.*

19. Si intra hos limites conſiſtat Placiti uſus, ut cognoſcant Judices Regii, an nihil contineant novæ Bullæ adverſus Regni ſtatum, adverſus Privilegia, inveteratas conſuetudines, aut quietem publicam, nemo non videt juſtum, imò neceſſarium eſſe eum morem; neque enim aliud quàm vis & perturbatio Reipublicæ avertitur. *Si quis,* inquit Covarr. [b] *contendat à Principibus Chriſtianis hanc tollere poteſtatem; ſtatim comperiet experimento manifeſtiſſimo, quantum calamitatis Reip. invexerit.*

Pontifices declarant, ſe locorum conſuetudines ignorare, & res ipſa loqui-

a *Tract. de Pont. Clau. cap.* 12. §. 1.
b *Pract. quaeſt. cap.* 35. *num.* 3.

loquitur, quæ è Curia iſta prodeunt, non poſſe omnium moribus eſſe conſentanea, quædam per ſubreptionem, aliâ nimiâ importunitate& ambitione impetrari. *Pontifex*, ait Victoria, [a] *non poteſt examinare omnes cauſas obrutus graviſſimis occupationibus, & neceſſe habet mandare aliis curam, à quibus ſæpe falli poteſt, etiamſi fuerit B. Gregorius.* Atque ad hanc rem apprimè pertinet quod reſcripſit Pontifex [b] *Qualitatem negotii, pro quo tibi ſcribitur, diligenter conſiderans, aut mandatum noſtrum reverenter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere non poſſis, rationabilem cauſam prætendas: quia patienter ſuſtinebimus, ſi non feceris, quod pravâ nobis fuerit inſinuatione ſuggeſtum. Vbi etſi Pontifex non loquatur cum ſæcularibus*, inquit Vaſquez, *tamen eadem omnino ratio eſt hoc ipſo, quo licitum eſt mandatum Pontificis in*

a *De poteſt. Papæ n.* 12.
b *Cap. ſi quando extravag. de Reſcript.*

ſuo Regno legere & examinare, priuſquam executioni mandetur. Imò jam antè oſtenſum eſt, étiam in Decretis Conciliorum Generalium, quædam hujuſmodi occurrere, quæ quia publicam tranquillitatem læſura ſint, recipi non debeant, ipſo Pontifice conſentiente.

Si verò contendat aliquis cùm laborant mandata Pontificia incommodis jam relatis, adiri poſſe ipſum Pontificem, eique ſupplicari, ut prout æquitas poſtulaverit, ſuâ providentiâ incommodis medeatur, ſed interim mandatis parendum eſſe. Reſpondetur, cùm ſpecie quadam defenſionis imminentia mala avertenda ſint à Republica, ita adhibendum eſſe remedium, ut malis prævertat potiùs, quàm ut poſt vulneratam cauſam quæratur: cùm ſtultum ſit, ita tranquillitati communi ſtudere, ut omnia prius turbari ſinas, & deinde de remedio cogites; id enim tan-

tantumdem valuerit, ac ſi machinas confecto bello adferas. Supplicari quidem Pontifici poterit, & incommodum ei inſinuari ab his, quorum intereſt quæ impetrata ſunt effectum ſortiri, aut ad quos mandata directa ſunt ut publicentur; ſed interim differri executionem, ratio exigit, & Principum curæ incumbit.

Hoc ſtabilimento hujus moris admiſſo, laborandum non eſt de privilegio aut conſenſu Pontificio, præſcriptione, aliiſque hujuſmodi quæ tamen non deficiunt, ſi quis præfractior hæc etiam exigat.

In primis expendat æquus rerum æſtimator, an conſenſus Pontificius ſatis non reſultet inde, quòd plerǫque nationes orbis, hoc jure, pluribus jam ſæculis uſæ ſint, uſum probantibus, eoque ſe tuentibus, ubi occaſio fert, Epiſcopis, Abbatibus, omnis Ordinis Religioſis & Clericis, qui privilegia & exemptiones, cæteraque diplomata, quæ à

Sancta Sede obtinent, Regio Placito confirmari imprimis curant, & auxilium etiam inde petunt, quoties res eorum novis codicillis ex Vrbe turbantur, contendentes mandata iſta recipi non oportere, quòd Placito Principis deſtituantur. Hęc palàm Miniſtris Pontificiis ſpectantibus, quotidie fiunt, Romæ non ignorantur, & acquieſcitur. Principes, in quorum ditione frequentantur, tantùm abeſt, ut pro excommunicatis habeantur in Curia, ut contrà filii dilecti, & obedientes quotidie compellentur, & favoribus à ſancta Sede cumulentur. Quòd ſi ſeriò exiſtimaret Papa, auctoritatem à Chriſto ſibi datam his factis ſibi interverti, non poſſet, uti alibi ipſe dicit [a] *Iuſtitiam Eccleſiæ ſponſæ ſuæ* negligere, neque exiſtimaret ſe ſatisfacere perfunctoriâ illâ Bullæ Cœnæ Domini, quæ quotannis fit, repetitione, ſed rebus ipſis & fa-

a *Cap. quoniam 4. de immunit. in 6.*

& factis reprimeret contumaces: hoc tam diuturnum ſilentium in re, quę publicè atque in conſpectu orbis agitur, non tantùm diſſimulationis argumentum eſt, ut aliqui argutantur, ſed veri conſenſus, & ſi uſpiam locus eſt, hîc eſſe debet Regulæ, [a] *Qui tacet, conſentire videtur.*

21. Præſcriptionem ſi quis requirat, ejus vicem trium ſæculorum conſtans uſus facilè explebit, cùm centum annorum curriculum, etiam jura Romanæ Eccleſiæ, quæ tempore aboleri poſſunt, perimat.

22. Concordatorum verò cùm vis omnis in conſenſu Pontificio Regioque ſita ſit, fruſtrà tabulas ipſas edi quiſpiam poſtulet, quando æquè ex rebus ipſis & factis, quàm ex ſcripto, conventiones conſiſtere & probari inter Juriſconſultos conſtet, & tacitæ non minus expreſſis valeant. Adeant qui his contenti nolunt eſſe Jacobum de Graffiis, [a] qui

a *Cap. qui tacet de regul. Iur. in 6.*

[a] qui vidiſſe ſe teſtatur litteras Romani Pontificis, ad Philippum II. Hiſpaniarum Regem ſcriptas, quibus hujuſmodi cum Sancta Sede conventiones utrimque ut liquidæ ſupponuntur, prout de iis affirmatè ſcribit Dominicus Bañez, [b] aliique.

Sed nihil opus eſt Privilegiis vel Concordatis ſtabiliendis immorari, unde jus Regis petendum aut metiendum non eſt, quod vires & fines ſuos non habet, ex Romanorum Pontificum præſcripto, aut ex Bonifacii VIII. Extravagante, [c] quæ gladium omnem à Sacerdote, aut ad nutum Sacerdotis exercendum decernit, ſed Deo ſoli acceptum fert Imperium ſuum, qui publicam tranquillitatem, & quæ ad ea auxilia neceſſaria ſunt, in manus ejus collocavit.

Hîc

a *Indeciſ. aur. l.* 4. *c.* 18. *n.* 120.
b 2. 2. *qu.* 67. *art.* 1. *dub.* 2.
c *Extravag. Vnam ſanctam de major. & obedient.*

23. Hîc rurſus erunt, qui obturbent, Placiti uſum non poſſe porrigi ad Decreta fidei vel doctrinalia, & quæ de rebus ſacris eduntur. Rectè olim à Leone dictum: *Sicut Reges præſunt in cauſis ſæculi, ita Sacerdotes in cauſis Dei.* Et à Gregorio II. in Epiſtola ad Leonem Iſaurum: *Scis, Imperator, Sanctæ Eccleſiæ dogmata, non Imperatorum eſſe, ſed Pontificum, qui tutò aſſolent dogmata tradere, idcircò Eccleſiis præpoſiti ſunt Pontifices à Reipub. negotiis abſtinentes; & Imperatores ergo ſimiliter ab Eccleſiaſticis abſtineant, & quæ ſibi commiſſa ſunt, capeſſant.* Quibus accedat inſignis locus ex Athanaſii opuſculo, [a] ubi Oſius Epiſcopus Cordubenſis in Epiſtola ad Conſtantium Imperatorem, ita diſſeruit: *Tibi Deus Imperium commiſit, nobis quæ ſunt Eccleſiæ concredidit, & quemadmodum qui tuum Imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi Divinæ; ita & tu*

a *Ad vitam ſolitariam agentes.*

tu cave, ne quæ ſunt Eccleſiæ ad te trahens, magno crimini obnoxius fias, Date(*ſcriptum eſt*) quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, *&c.*

23. Ex quibus confici videtur, nullum eſſe jus Principibus ſæcularibus, aut eorum miniſtris, de rebus ſpiritualibus cognoſcendi, conſequenter nec ad examen ſuum revocandi, quæ à Pontificibus circa eas res conſtituuntur; proinde nec ſiſtendi executionem hujuſmodi Decretorum, donec *Placito* Regio muniantur.

Dicerent aliquid, qui hæc movere ſolent, ſi *Placito* uterentur Principes, ut circa res fidei aut doctrinæ, ipſi ut Judices ſententiam ſuam interponerent; eò pertinent quæ adducta ſunt, & quæ de eodem argumento Gratianus congeſſit in *Diſtinctionem nonageſimam ſextam*, veluti illud Joannis Papæ: a *Si Imperator Catholicus eſt, filius eſt, non Præſul Eccleſiæ: quod ad Religio-*

a *Can. ſi Imperator.*

gionem competit, diſcere ei convenit, non docere. In Conc. Gen. Imperatorum munus numquam fuit decidere, definire voto, ut loquuntur, judiciali, quòd latè confirmat Bellarmin. *a*

24. Sed non propterea, nullę fuerunt Principum partes in hujuſmodi conventibus, nec nullum eorum officium in ſacrarum ſanctionum executione & promulgatione. Ab initio propè naſcentis Eccleſiæ ad noſtram uſque memoriam, & interfuerunt Imperatores ac Principes Conciliis maximè his, in quibus de fide agebatur, & unà deliberarunt, & quæ videbantur, ſuggeſſerunt, ſubſcripſerunt etiam & promulgarunt, & legibus ſuis ea, quæ ſancita fuerant, roborarunt, uti de ſingulis jam patebit.

De eorum præſentia ita Nicolaus Papa ad Michaelem Imp. *b Imperatores*, ait, *Synodalibus conventibus interfuerunt,*

a *In Tractat. de Conciliis.*
b *Can. ubi nam diſt. 96.*

fuerunt, in quibus de fide tractatum eſt, quæ univerſalis eſt, quæ omnium communis eſt, quæ non ſolùm ad Clericos, verùm etiam ad Laicos, & omnes omnino pertinet Chriſtianos.

Ad deliberationem Principum ſpectat illud Aug. a *An fortè de Religione fas non eſt, ut dicat Imperator, aut quos miſerit Imperator?*

De ſubſcriptione, fidem faciunt Conciliorum plerorumque acta. Imò licèt Arauſicana ſecunda Synodus nihil aliud tractaſſet, quàm de peccato originali, gratia, & de libero arbitrio, antequàm tamen executioni mandaretur, viſa & ſubſignata fuit à ſeptem Conſularibus viris; hoc modo, *Petrus, Marcellinus, Felix, Liberius V. C. & Illuſtris Præfectus Prætorii Galliarum, atque Patricius conſentiens ſubſcripſi, &c.*

De promulgatione eſt illud Patrũ Ca-

a *Libro* 1. *Adverſus Parmeniam capite*

Catholicorum: a *Imperator conſtans, ab obitu ſuo dignus omni memoriâ, hanc fidem omni curâ & diligentiâ conſcriptam promulgavit.*

Omnia denique acta plena ſunt confirmationibus Principum, quibus Conciliorum Decreta, & Sacros Canones ſuâ auctoritate muniverunt.

Epiſtola Synodica Concilii Secundi Oecumenici, ad Theodoſium, ita habet: *Rogamus tuam Clementiam, ut per litteras quoque tuæ pietatis confirmetur Concilii Decretum, ut ſicuti litteris, quibus nos convocaſti, Eccleſiam honore proſecutus es, etiam finem eorum, quæ decreta ſunt, obſignes.*

In Synodo Chalcedonenſi, Martianus Imperator inter cætera dixit: b *Nos ad fidem confirmandam, non ad potentiam oſtendendam, exemplo Religioſiſſimi Principis Conſtantini Synodo inte-*

a *In Epiſtola priori Synod. Ariminenſ. ad Conſtan. cùm illa adhuc catholica eſſet.*

b *Can. Nos ad fidem diſt. 96.*

intereſſe volumus, ut veritate inventâ, non ultrà multitudo pravis doctrinis attracta diſcordet.

25. Neque hæc olim tantùm, ſed in noviſſima Generali Synodo, quæ Tridenti habita fuit, obſervata ſunt; mandato enim Caroli V. quo tribus Oratoribus vices ſuas commiſit, ita continetur: [a] *Noſtrum locum ut Oratores & mandatarii noſtri habere, res & negotia Religionis & fidei & alia quæcumque in prædicto Concilio tractandi unà cum aliis, &c. Per omnia adeſſe, concilium, votum & decretum, noſtro nomine dare, impertiri atque interponere.*

Cui ſimile eſt Ferdinandi Cæſaris mandatum, datum die 1. menſis Januarii anni 1562. *Locum & vices noſtras in omnibus ſeſſionibus, conſultationibus, deliberationibus, tractationibus, & actibus obtinere, & gerere, conſilium, ſuffragium, votum & decretum, nomine noſtro dare, ferre, & interponere: alia-*

a *Actorum* Concil. *Trident. ſeſſ.* 11.

aliaque omnia & ſingula agere, tractare, exercere, concludere, & determinare poſſint, & debeant, quæ ad conſtituendam veræ fidei, & Religionis concordiam & unionem, ac Chriſtianæ Reip. ſalutem & conſervationem promovendam facere & ſpectare videbuntur.

26. Cùm ex his liqueat, ſolere in Generalibus Synodis Principes intereſſe, in commune conſulere, conſentire, ſubſcribere,confirmare, promulgare, ſanctiones pœnarum apponere, & ad hoc officium à Pontificibus & Patribus Eccleſiæ, non tantùm admiſſi, ſed provocati ſint: quæ malùm, nunc invidia, aut prava ambitio eſt, inſciis ac neglectis Principibus omnia, quæ doctrinam aliquâ ratione reſpiciunt, in Rempubl. velle invehere, etiam ea quæ non definitionem dogmatum, ſed auctorum & librorum condẽnationem continent, quæ plurimum facti habere & accenſeri non poſſe infallibilibus deciſionibus,ſupràoſtenſum eſt? Intel-

Intelligebant olim Eccleſiæ Proceres, ad retinendam concordiam & tranquillitatem publicam plurimùm intereſſe, conſciis & auxiliantibus Principibus, omnia peragi; definitiones Eccleſiaſticas vix effectum habere, niſi terrore ſæcularis poteſtatis, homines in officio contineantur. Martianus Imperator Decreta Concilii Chalcedonenſis tribus Edictis confirmavit: *pœnis in Clericos pariter ac in Laïcos conſtitutis, exilii ac confiſcationis bonorum.* [a] Id pluribus ſanctionibus imitatus eſt Juſtinianus, quæ in Libris Juris Civilis obviæ ſunt. Inter cæteras eſt Novella 42. ubi ita: *Rem non inſolitam Imperio & nos facientes, ad præſentem venimus legem. Quoties enim Sacerdotum ſententia quoſdam indignos ſacerdotio, de ſacris Sedibus depoſuit (quemadmodum Neſtorium, Eutychem, Arium, &c.) toties Impe-*

a *Edicta tria Martiani Imp. extant inter acta Synodi Chalcedon.*

Imperium ejuſdem ſententiæ, & ordinationis, cum Sacerdotum auctoritate fuit:ſicque divina humanaque pariter concurrentia, unam conſonantiam rectis ſententiis fecere. Ac deinde Menæ Patriarchæ dat in mandatis, ut ad Metropolitas ſuæ Diœceſis mittat, *quæ Sacerdotio viſa ſunt, & ab Imperio confirmata.*

Quæ Carolus Magnus, quæ Ludovicus Pius, & alii melioris notæ Galliæ Reges; in hoc rerum genere ediderunt, Gallorum Hiſtoriæ & monumenta loquuntur. Caroli V. Imperatoris Edicta, adverſus ſurgentes ſuperiori ſæculo hæreſes, Codices Belgii, nuper in lucem emiſſi, repreſentant. Hæc piorum Principum ſtudia, ab Eccleſia numquam improbata ſunt: pleni ſunt Veterum libri conteſtationibus ipſorum Pontificum, quibus Imperatores & Reges ad hanc curam provocantur, ut auctoritate ſuâ fulciant rem Eccleſiaſticam. Leo

Pontifex

Pontifex, Imperatorem ſibi cognominem, egregiâ oratione compellat: a *Debes*, inquit, *incunctanter advertere, Regiam poteſtatem tibi non ſolùm ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſiæ præſidium eſſe collatam, ut auſus nefarios comprimendo, & quæ benè ſunt ſtatuta defendas, & veram pacem iis, quæ ſunt turbata, reſtituas.* Sanctus Gregorius ad Gennadium Exarchum Africæ, hæc ſcribit: b *Scito, Excellentiſſime Fili, ſi victorias quæris, ſi de commiſſæ vobis Provinciæ ſecuritate gloriamini, nihil in vobis magis ad hoc proficere, quàm zelare Sacerdotum vitas, & inteſtina Eccleſiarum, quantùm poſſibile eſt, bella compeſcere.*

Alius illuſtris locus eſt, ex Synodo Pariſinâ ſumptus, quæ ſub Lothario Rege Anno 839. fuit coacta, quem refert Gratianus: *Cognoſ-*

a *Epiſt.* 81.

b *Lib.* 3. *Epiſt.* 7.

a *Cognoſcant Principes ſæculi, Deo debere ſe reddere rationem propter Eccleſiam, quam à Chriſto tuendam ſuſcipiunt. Nam ſive augeatur pax & diſciplina Eccleſiæ per fideles Principes, ſive ſolvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum poteſtati ſuam Eccleſiam credidit.*

Nemo non videt, quantum recedant à priſcis Eccleſiæ moribus, qui res novas, non in cœtu univerſæ Eccleſiæ, ſed in Romano aliquo Conſiſtorio conceptas, nullo Principe conſcio, ſolâ promulgatione in Acie Campi Floræ, omnes Chriſtianos adſtringere hoc ipſo volunt, eoſque pœnis urgere ad parendum; & ringuntur, ſi Principes Catholici, ut quieti publicæ conſulant, ad notitiam ſuam deferri velint Edictum Romanum, priuſquam emanet in vulgus, & inuſitatis clauſulis & pœnis populum turbet.

F 27. Ap-

a *Can. Principes* 23. §. *cognoſcant. quæſtione* 5.

ſto. Et alibi. [a] *Si iuſſiones Regum non pertinent ad prædicandam Religionem, & ſacrilegia prohibenda, quare ad Edictum Regis talia iubentis, etiam ipſi vos* (ſcilicet Donatiſtæ) *ſignatis?* Non tantùm utile; ſed neceſſarium eſſe Eccleſiæ, hoc Regum officium circa res Religionis, ſcribit ad Theodoſium Leo Papa,[b] verbis, quæ jam relata ſunt, *Res humanas aliter tutas eſſe non poſſe, niſi quæ ad Divinam confeſſionem pertinent, & Regia & Sacerdotalis defendat auctoritas*. Nomen *cuſtodum* & *defenſorum fidei*, piis Imperatoribus, has ob cauſas, olim à Sede Apoſtolica tributum legibus.

[c] Diſtinctionem iſtam, inter executionem ſacrorum Decretorum, & Judicii, Cenſuræque interpoſitionem expreſſit diſertè Facundus Hermianenſis, [d] Juſtiniani ævo

 in

a *Epiſt.* 166.
b *Epiſt.* 33.
c *Epiſt.* 77.
d *Lib.* 12. *cap.* 3.

in Africa Epiſcopus, commemorans exemplum Martiani Imperatoris: *Sciens igitur*, inquit, *modeſtiſſimus Princeps, Oziæ Regi non impunè ceſſiſſe, quia ſacrificare præſumpſit, quod licitum ſingulo cuique, etiam ſecundi ordinis Sacerdoti; multò magis ſibi impunè cedere non poſſe cognovit, vel quæ iam de fide Chriſtiana ritè fuerant conſtituta diſcutere, quod nullatenus licet; vel novos conſtituere Canones, quod non niſi multis, & in univerſum congregatis primi ordinis Sacerdotibus licet. Ob hoc igitur vir temperans, & ſuo contentus officio, Eccleſiaſticorum Canonum executor eſſe voluit, non conditor, non exactor.*

Uti igitur ſibi numquam arrogarunt Catholici Principes, *quæ de fide Chriſtiana ritè conſtituta ſunt, diſcutere*: ita æquum non eſt, ut turbentur in *officio ſuo*, quod in *executione Canonum* conſiſtit. Olim, ut vidimus, *interfuerunt* Sacrorum Dogma-

tum

tum diſcuſſionibus, *conſenſerunt*, *Decretis ſubſcripſerunt*, *confirmarunt*, *promulgarunt*.

Gratulabatur quondam ſibi Eccleſia: [a] *Si, quod non prævalent Sacerdotes efficere per doctrinæ ſermonem, hoc ſæculi poteſtas imperaret per diſciplinæ terrorem.*

Nunc, ſi Principes Edictis ſuis adjuvent Decreta Romana, importuna videtur benevolentia eſſe, & nihil diſtare à ſimultate. Encomiis celebrabat olim Eccleſia Imperatores, qui ſubſcriberent, promulgarent, exequerentur Synodalia Placita; jam in fermento eſt natio Curialium, ſi vel inſpicere eorum Bullas auſint Principum miniſtri, & priuſquàm publicentur, ſcripto teſtari, nihil eſſe admixtum, quod Rempublicam lædere poſſit, in quo *Placiti* omnis uſus conſiſtit.

28. Si quis hæc omnia, quę conge-

a *Can. Principes* 23. *quæſt*. 5.

ſta ſunt argumenta, uno ſpiritu ſe difflare poſſe exiſtimet, opponendo mori Belgico ſtylum *Romanæ Curiæ*, quaſi omnes ad ejus normam ſe debeant componere; illi non inconcinnè reſponderi poterit, quod Divus Ambroſius, [a] ad Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem propugnandam, diverſam à Romano ritu, attulit: *In omnibus cupio ſequi Eccleſiam Romanam, ſed & nos homines ſenſum habemus, ideò quod alibi rectiùs ſervatur, & nos rectè cuſtodimus.*

a *Lib.* 3 *de Sacram. cap* 1.

RELATIO

Geſtorum, circa Concilii Tridentini in Belgio Promulgationem & Receptionem.

SUMMARIA.

1. *Concilii Tridentini dilata publicatio, & adhibitum temperamentum efficacioris receptionis ejus causâ.*
2. *Ex publicatione Tridentina aut Romana, nemo cenſuit Belgas obligari Canonibus* Con*cilii Tridentini.*

3. *In-*

3. *Iudicium Archiepiſcopi Cameracenſis de Concilii publicatione.*
4. *Quid cenſuerint eâ de re Concilia Regia in Belgio, conſulta à Gubernatrice Margareta.*
5. *Quod temperamentum adhibitum in Concilii publicatione.*
6. *Error Famiani Stradæ circa hanc rem.*
7. *Referuntur capita Concilii Tridentini, quæ Conſiliarii Regii cenſuerunt in Belgio non admittenda.*
8. *Hæc eſſe illa ipſa, quæ, non obſtante generali promulgatione, Gubernatrix Belgii ex juſſu Regis voluit illæſa & intacta manere.*

1. QUæ ſuprà de Concilii Tridentini per Belgium promulgatione, obiter & ex occaſione dicta ſunt, viſum eſt operæ pretium pleniùs & ſingulatim hîc referre, ut hoc, in re tam ſolemni & momentoſa exemplum, in cæteris pro præjudicio valeat. Nemo exiſtimare poteſt, Regem Catholicum aliquid inſolens uſurpare voluiſſe, ad procraſtinandam admiſſionem illius Synodi, quam ipſe potiſſimùm promoverat, & ſtabiliendis rebus

ſuis in Belgio opportunam ſciebat; aut detrahere ſtuduiſſe auctoritati ſacræ Decretorum, quæ tam neceſſaria erat corrigendis erroribus, & inſtaurandæ morum diſciplinę tunc corruptæ; ſed mora, & temperamentum quod adhibitum eſt, & interpoſitæ exceptiones quorumdam Capitum, moribus & Privilegiis Regionis ita poſtulantibus, eò pertinuerunt, ut tantò efficacior eſſet Synodi receptio, quæ naturæ cujuſque Provincię eſſet accommodata.[a] *Pour tant mieux l'effectuer, & le mettre en deüe execution, ſelon la qualité & nature d'un chaſcun Pays & Province, à laquelle l'execution doit eſtre accommodée.*

Abſoluto Tridenti Concilio, Pius IV. Pontifex, Acta & Decreta omnia confirmavit ſolemni Conſtitutione Romæ editâ, & publicatâ ſeptimo Kalen. Februarii 1563. ſed nemo

a *Verba ſunt Epiſt. Margaretæ Belgij Gubernatricis, ſcripta ad Concilia Regia Belgii.*

nemo cenſuit Belgis obligationem inde impoſitam Synodalium Decretorum. Subſecuta eſt altera ejuſdem Papæ Conſtitutio, quæ incipit, *Sicut ad Sacrorum*; declarans, ubique terrarum cœpiſſe obligare Concilium à Kalen. Maij Anni 1564. etſi ſingulari per Provincias promulgatione non eſſet inſinuatum.

2. Sed non eò magis teneri ſe harum Ditionum incolæ exiſtimarunt, nullo id vel in dubium vocante, uti ex ſubſecutis deliberationibus, ſuper Concilii admiſſione, ſatis liquet. Nam conſulti deinde Epiſcopi, Capitula Eccleſiarum, & Concilia Regia, tantùm abeſt, ut jam tunc obligatione aliquâ ſe teneri profiterentur, ex his, quæ Romæ aut Tridenti eſſent acta, ut multas difficultates, etiam ex particulari promulgatione, quæ eis proponebatur, metuerent, eaſque non niſi auctoritate Regiâ ſuperari poſſe cenſerent.

3. Ad Cameracenſem Archiepiſco-

pum, cùm ſcripſiſſet Belgii Gubernatrix Margareta, principio Anni 1564. expenderet Concilii Decreta, & de modo exequendi ſententiam ſuam exponeret : *De regarder comment en ſon Dioceſe, ſelon les Droits, Privileges & couſtumes d'illec, les Decrets dudit Concile ſe poudroient effectuer, & mettre à execution, & de ſur ce eſcrire ſon advis* : Reſpondit 23. Julii ejuſdem Anni, re (ut affirmat) communicatâ cum Capitulo Metropolitanæ Eccleſiæ, & adhibitis in conſilium Theologiæ & Canonum peritis, celebrationem Synodi provincialis ſuper receptione Concilii, & publicationem Decretorum per ſingulas Eccleſiarum Parochias, eſſe quidem modos juri conſentaneos, & ante hac in re ſimili uſitatos; ſed magnis difficultatibus fore implicitos, niſi Regiâ auctoritate Decreta Concilii priùs probentur & admittantur. *Mais combien que tous les Decrets & Ordonnances*

dudit

dudit Concile General, ſoient pieux, ſaints & neceſſaires du tout, pour la reſtauration & conſervation de noſtre ſainte Foy Catholique, *& que les moyens ſuſdits pour le mettre en execution, ſoient juridiques, & fondées en droit & raiſon; ſi ſemble il toutefois, qu'icelle ne ſerat pas ſans grande difficulté, ſi ce n'eſt que Sa Majeſté* Catholique *par ſa naturelle bonté, devotion & zele ſingulier en la* Re*ligion, teſmoigne & declare, qu'elle reçoit tous les* Decrets *dudit* Concile*, & veut qu'ils ſoient obſervez par tous ſes ſujets, admoneſtant & requerant ſerieuſement tous les Archeveſques, de à la premiere commodité convoquer le Synode* Provincial*, & les* Eveſques *& autres qui doivent eſtre, d'y comparoir & accepter tous les* Decrets *&* Ordonnances *dudit* Concile*, tant de la doctrine, que de la reformation, & qu'ils promettent de les obſerver, & faire obſerver par ceux de leur charge, car parce que Sa Majeſté ayant une fois declaré ſon intention, perſonne ne s'oſerat avancer d'y contredire.*

Exploravit deinde Gubernatrix judicium Conciliorum Regiorum cujuſque Provinciæ, ſuper Decretis Tridentinis, uti facere juſſa erat à Rege, & accepto à ſingulis reſponſo, intellexit, quid ab inveteratis moribus, & Privilegiis cujuſque diſcreparet, quid Juribus Regiis & uſitatæ Laïcorum juriſdictioni adverſaretur, atque ea omnia poſtmodum Decreta generali publicatione illæſa manere voluit, cautione iſtâ diſertè appoſitâ mandatis, quibus publicationem per Diœceſes Epiſcopis præſcripſit, & Magiſtratibus urbium, ut auxilium eis præſtarent, injunxit.

4. Seriem rei geſtæ, optimum erit ipſis verbis litterarum, reſcriptorum atque actorum referre, ne quippiam pro negotii opportunitate exaggeratum videatur; ſufficiet verò, ne prolixitas tædio ſit, aperire, ut res proceſſerit in prima Belgii Provincia Brabantia, cùm in cæteris & idem exitus

exitus fuerit,& litterę Gubernatricis ad Epiſcopos,Concilia,& Magiſtratus, iiſdem verbis perſcriptæ ſint.

Igitur die octavâ Junii,milleſimi quingenteſimi ſexageſimi quarti, ad Brabantię Senatum ſcripſit Margareta Gubernatrix, ex præſcripto Regio, in hæc verba: *Tres-chers & bien aimez. Le Roy Monſeigneur nous a ces jours eſcrit, comme noſtre Saint Pere le Pape avoit envoyé à Sa Majeſté par le Nonce reſident devers icelle les Decrets & Conſtitutions du Concile General dernierement celebré à Trente, & que ja Sa Maieſté avoit donné ordre en ſes Royaumes d'Eſpagne, d'examiner iceux Decrets, pour aprés y prendre reſolution,& l'effectuer, comme il ſe trouvera convenir au ſervice de Dieu, & au repos publicque, m'enchargeant auſſi Sa Maieſté, de ſemblablement les faire examiner par deça, & apres l'advertir de ce que l'on trouvera dependre de ſon office, pour l'obſervance d'iceux Decrets pardeça, meſmes és points qui touchent la reformation.*

mation. Et comme en ce, & toutes autres choſes nous deſirons ſatisfaire, au bon plaiſir & ordonnance de Sa Majeſté, meſmes en choſe tant ſainte, juſte & raiſonnable; Nous vous envoyons avec cette, un exemplaire imprimé des Decrets dudit Concile, vous requerant, & de par Sa Majeſté ordonnant, d'incontinent & ſans dilay, le tout voir & viſiter, avec tels que bon vous ſemblera, & delaiſſant les points & articles qui concernent la doctrine, qui ne doivent eſtre mis en ulterieure diſcuſſion ou diſpute, vous regarderez comment, & par quels moyens, l'on pourra mettre iceux points, quant à la reformation, en obſervance, pour en pouvoir tirer le fruict, qu'il convient, ayant regard aux hauteurs & preeminences de Sa Majeſté, de ceux de l'Egliſe, auſſi des Droits, Privileges & couſtumes de voſtre Province, faiſant tellement diligenter cette negotiation, que au plus tard endeans le jour de S. Iacques prochainement venant, ou pluſtoſt, s'il eſt poſſible, vous nous eſcriverez ſur le tout voſtre advis bien arraiſonné,

pour

pour apres eſtre par nous examinez, en pouvoir advertir Sa Majeſté, afin d'en prendre la reſolution qu'elle trouvera appartenir.

Paulò pòſt, Brabantiæ Concilium rem delegandam cenſuit Conſiliariis duobus & Fiſci Regii Patrono, *Pour voir & viſiter les Droits & Conſtitutions du Saint Concile de Trente, pour regarder comment, & par quels moyens, l'on pourra mettre leſdits Decrets & Conſtitutions, quant à la reformation, en obſervance & execution, ayant regard aux hauteurs & preeminences de Sa Majeſté, & ceux de l'Egliſe, auſſi des Droits & couſtumes de ce Pays de Brabant, & pour ce mieux effectuer, pourront communiquer avec tels perſonnages, tant d'Egliſe que autres, que leur ſemblera convenir, & mettre leur beſoigné par eſcrit, pour en faire de tout rapport, devers ladite Cour, pour apres en adviſer à Son Alteze.*

Septimâ deinde die Septembris, ejuſdem Anni 1564. prolixâ Epiſtolâ Conſiliarii ſententiam ſuam ad

Gu-

Gubernatricem retulerunt, his verbis : *Ayants, Madame, veu & viſité tout au long leſdites Conſtitutions & Decrets, & les biens, & meurement meſuré & peſé, nous trouvons leſdites Conſtitutions, quant à la doctrine, tres-ſaintes & conformes à la Sainte Eſcriture, & tradition des Peres; & quant aux Decrets de reformation, il ſemble que l'intention des Saints Peres, qui ont eſté à la conjuncture & aſſemblée du dernier Concile General à Trente, a eſté ſincere & bonne, & qu'ils ont eu principalement reſpect & l'œil à l'Vniverſel & Generalité, comme auſſi leſdits Decrets ſont generaux, ſans avoir eſgard particulier aux Regales, hauteurs, & authoritez des Roys & Princes en leurs Pays, & aux notoirs Privileges & anciennes couſtumes des Provinces, tellement qu'ayant lieu, & obſervant par tout & indifferement ſelon le texte dudit Concile, & ſignament endroit des Decrets de la reformation, il ſemble que Sadite Majeſté ſeroit grandement prejudiqué en ſes Droits,*

Droits, juriſdictions, hauteurs, authoritez & Regales, & auſſi ſes Vaſſaux, Patrons Lays, & tous autres ſujets, tant pour les Privileges generaux, & anciennes loüables couſtumes jurez par Sadite Majeſté, que autrement, ce que ne pouvons croire qu'il ait eſté l'intention deſdits Saints Peres. Leſquelles choſes, Madame, comme grandement importantes, & de poids, il ſemble que doivent tomber en conſideration & reſpect, meſmes ayans les Princes leurs Conſaux & miniſtres ſi Catholiques, & de ſi long temps, par ſucceſſion & experience cogneu & gardé ce qui convient en un Pays libre & politicq, à l'entretenement & conſervation d'iceluy, où maintenant & d'un coup le tout ſeroit renverſé & aboly.

Et partant, Madame, quant à l'obſervation & execution deſdites Conſtitutions & Decrets, il nous ſemble, que l'on pourroit & devroit tenir l'ancien pied de faire, & de convoquer les Synodes Provinciaux & Diœceſains, pour illec publier ledit Concile General, & de le faire obſer-

obſerver, s'il n'y euſt choſe fort pregnante au contraire, ce que ceux deſdits Conciles Provinciaux & Synodaux, pourroient incontinent remonſtrer à noſtredit Saint Pere le Pape, & à Sadite Majeſté.

Ce neantmoins, s'il plaiſt à Sadite Majeſté, ou à Voſtre Alteze, de recevoir dés maintenant ledit Concile par forme de declaration, ou que ladite Publication ſe faſſe, il ſemble que l'on le devroit faire ſans prejudice toutefois des droits, juriſdictions, hauteurs, authoritez, preeminences, & regales de ſadite Majeſté, ſes vaſſaux & ſujets, & auſſi ſans prejudice des Privileges, anciennes & loüables couſtumes, de ſes Pays ſolemnellement iurez par Sadite Maieſté.

En quel endroit auſſi, il ſemble que Sadite Maieſté ne pourroit offenſer Sa Saincteté ou le S. Siege Apoſtolique, puis que cela ne concerne aucunement les ſaintes conſtitutions, ou doctrine de noſtre Foy, ou Religion, ains ſeulement les droits & hauteurs des Princes, de leurs Vaſſaux, Privileges & anciennes couſtumes des Pro-

Provinces & Pays, iurez par Sadite Maieſté, & de ſes Tres-Illuſtres Tres-Catholiques Predeceſſeurs, leſquels ſont auſſi demeurez en leur entier, au temps des autres & præcedents Conciles Generaux, & d'autant plus qu'il y a pluſieurs Placcarts & Ordonnances contre les ſuſdits ſectaires, beaucoup plus rigoureuſes, pour extirper leſdites hereſies & ſectes, que les Conſtitutions dudit Concile, & en uſant autrement, il pourroit engendrer confuſion des iuriſdictions, diſſenſions, pluralité de procés, doleances, plaintes, obſtacles, empeſchemens, & autres inconveniens, par où Dieu ne ſeroit ſervi, ny Sa Sainteté, ou Sa Majeſté, ny la choſe Chreſtienne & publique, & point correſpondre à la ſainte intention des Peres, & fruit, que l'on attend dudit Saint Concile.

Et afin que Sadite Majeſté & Voſtre Alteze, puiſſent entendre plus particulierement ledit prejudice, nous l'avons mis par note en pluſieurs endroits deſdits Decrets & Chapitres, pour en uſer ſelon que Sadite Majeſté & V. Alteze trouveront convenir.

Le

Le tout, Madame par forme d'avertiſſement, ſoubz reverence, correction, & pourveüe diſcretion d'icelle, & ſelon le bon zele qu'avons au ſervice Divin, de Sadite Majeſté, avancement & progrés de noſtre Sainte Foy & Religion, tranquillité & repos du Pays & ſujets, & ſelon l'acquit de noſtre ſerment.

5. Hæc cùm ſcripta eſſent, ut dixi, die ſeptimâ Septembris 1546. intervallum aliquod temporis interponendum fuit, ut omnia ad Regem Gubernatrix referret, cujus cognitâ deinde voluntate, finem deliberationibus impoſuit, & publicationem ſimpliciter quidem fieri præcepit, nullis Concilij capitibus, in ipſo Edicto Publicationis, nominatim exceptis; ſed adjecit mandatis ſuis, mentem Regis neutiquam eſſe, promulgatione iſtâ, licet illimitatâ, derogare vetuſtis moribus vel Privilegijs ſuis, aut ſuorum.

Epiſtola ad Cameracenſem Præſulem 11. Julii 1565. data eſt, his

ver-

verbis : *Nous vous avons, par charge expreſſe de Sa Majeſté bien voulu eſcrire la preſente, pour vous requerir, & de par Sa Majeſté enjoindre bien expreſſement, d'incontinent publier & faire publier ledit Saint Concile de Trente, en & par toutes les Egliſes, diſtrits, lieux & endroits, où beſoing ſera, de voſtre Dioceſe, pour autant que touche les Pays de pardeça, & icceluy faire garder, accomplir & executer avec le ſoin, zele, & diligence, comme une choſe tant importante pour le ſervice de Dieu, & bien de l'Egliſe le requiert, en quoy vous ſera de la part de Sa Majeſté donné, & vous ferons donner, toute faveur & aſſiſtance.*

Et pource qu'entre autres articles dudit S.Concile, il y en à auſſi aucuns, concernans les Regales, Droits, hauteurs & preeminences de Sadite Majeſté, ſes Vaſſaux, Eſtats & ſujets, leſquels pour le bien & repos des Pays, & pour non reculer ou retarder le fait de la Sainte Religion, & éviter tout debat, contradiction & oppoſition, ne conviendroit changer

ou innover, Sadite Majeſté entend, que en ce regard l'on ſe conduiſe, comme juſques ores a eſté fait, ſans, comme dit eſt, rien y changer ou innover, & ſpecialement en l'endroit de la juriſdiction laycale juſques à ores uſitée, enſemble du droit de patronage lay, avec indult & droit de nomination & connoiſſance de cauſe en matiere poſſeſſoire des benefices, auſſi des diſmes poſſedées, ou pretenduës des gens ſeculiers, y joint la ſuperintendence & adminiſtration iuſques à ores uſitée par Loix, Magiſtrats, & autres gens lays ſur Hoſpitaux & autres fondations pieuſes, à tous leſquels Droits & autres ſemblables, que par cy aprés vous ſeront, ſi beſoin eſt, touchez plus particulierement, Sadite Majeſté n'entend eſtre derogé par ledit S. Concile, ny que l'on doive changer aucune choſe, non point en intention de contrevenir audit Concile, mais pour tant mieux l'effectuer, & le mettre à deüe execution, ſelon la qualité & nature d'un chaſcun Pays & Province, à laquelle l'execution doit eſtre accommodée. Paulò pòſt, Magiſtratus

ſtratus urbium admonuit Gubernatrix, de ope ferenda Epiſcopis, in Decretorum Synodalium executione, litteris datis 24. Julii 1565. repetitâ rurſus ſtudiosè, & eiſdem verbis cautione, de illæſis conſervandis prærogativis Regis, ac Privilegiis ſubditorum.

6. Hæc non conſentiunt Hiſtoriæ Famiani Stradæ, ad Annum 1564. qui Senatorum ſententias, de excipiendis capitibus nonnullis Concilii Tridentini, Regi improbatas fuiſſe narrat, eâque in re *Senatores tanto liberiùs contentiuſque declamaſſe*, ait, *quanto gratiorem Regi fore credebant eam confidentiam, quæ libertatis ſpecie Principis commodis inſerviret, ſimul à culpa Principem abſolveret.* Quàm non improbaverit Senatorum judicium, oſtendit illa ad eorum ſuggeſtionem formata exceptio, non quidem appoſita ipſi publicationi Concilii, quod nihil erat neceſſe, ſed inſinuata his, quibus executio & obſervatio

tio Decretorum committebatur; & non Senatores inaniter declamaſſe, ſed ipſum Hiſtoricum pigmentis fuciſque Rhetoricis rem incruſtaſſe, tum quæ relata ſunt nuda actorum verba, tum ſubſecutus eventus demonſtravit, quo exceptiones illæ ad hanc uſque diem invaluerunt.

7. Quæ verò ſint exceptiones & articuli, quos, publicæ quietis causâ, Rex declarat illæſos manere debere, non obſtante Synodi Tridentinæ generali promulgatione; ex ipſis Conciliorum Regiorum cenſuris ſine dubio petendum eſt, præſertim qui in eamdem ſententiam pleraque conſpirant, quæ proinde hîc attexere neque ab re, nequo ſine pretio operæ erit.

Seſſione 4. *cap*. 2. Quæ conſtituuntur de coërcendis per Ordinarios locorum impreſſoribus, & librorum vetitorum ſcriptoribus, accipiènda ſunt, ut plerique obſervarunt, ſine præjudicio juriſdictionis ſæ-

bus Belgij ſuper hac re anteà promulgatorum, atque ut laici à laicis, Clerici ab Eccleſiaſticis judicibus coërceantur.

Seßione 5. *cap.* 1. Quod ſtatuitur, ut præbenda primò vacatura in Eccleſijs inſignibus, Lectori S. Theol. affecta & deputata eſſe intelligatur; extendi nequit ad præbendam jurispatronatus laici, niſi concurrat ipſorum Patronorum conſenſus. Cognitio verò, coactio & compulſio, quæ ibidem tribuitur Judicibus Eccleſiaſticis, reſtringitur ad eorum ſubditos. Quòd verò attinet ad fundationes Principum, Urbium, & Vaſallorum Regis, ipſi Regi aut Concilijs Regijs adſcribitur cognitio, ut ad effectum perducantur. Quæ eodem capite ſtatuta ſunt, id Brabantini diſtinctiùs, alij in genere ſuggeſſerunt.

Seßione. 6. *cap*. 1. Decernitur, ut Epiſcopi non reſidentes, creſcente contumaciâ amoveri, & alij in eo-

rum loco, à Rom. Pontifice ſubſtitui poſſint. Id verò intelligi, ſalvo jure Nominationis, alijſque privilegijs S. Majeſtatis, obſervarunt quidam in particulari: alij generatim, jus Nominationis Regiæ ubique ſalvum eſſe debere monent.

Seſſione. 7. cap. 14. Statuitur, ut Clerici in cauſis civilibus mercedum, & miſerabilium perſonarum, conveniantur coràm Locorum Ordinarijs tamquàm Apoſtolicæ Sedis delegatis. Id notant adverſari inveteratis moribus harum Regionum, ubi cauſæ miſerabilium perſonarum, coram Conciliis Provincialibus, & Clericorum de mercedibus, aliæque actiones complures coram Judicibus ſæcularibus, tractari ab antiquo ſolent.

Ead. Seſſione cap. 15. *Curent*, inquit, *Ordinarii, ut Hoſpitalia quæcumque à ſuis adminiſtratoribus, quomodolibet exemptis, fideliter & diligenter gubernentur.*

tur. Hîc cuncti annotarunt, ab omni ævo adminiſtrationem Hoſpitalium ad curam Magiſtratuum pertinuiſſe, idque eſſe conſentaneum ipſis fundationibus; mutationem hanc, fore populo turbando, & avertendo ab augendis hujuſmodi piis fundationibus.

Seſſ. 13. *cap.* 1. *& aliquot ſequent.* Inſtruuntur Epiſcopi, quomodo juriſdictione ſuâ utantur in Clericos, eoſque coërceant. Id verò omne, ita accipiendum monent Conſiliarii, ut Judices ſæculares non turbentur in eo jure & juriſdictione, quam hactenus in Clericos exercere ſunt ſoliti.

Eâd. Seſſ. cap. 8. *Cauſæ*, inquit, *Epiſcoporum, cùm pro criminis obiecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, ac per ipſum terminentur.* Hîc ſpeciatim Brabantini obſervarunt, hâc ratione ſubditos extra Patriam fore trahendos, quod directò adverſatur indulto Summorum Pontificum, Leonis & Cle-

mentis,& conſtitutionibus Suæ Majeſtatis,& Illuſtriſſimorum ejus Prædeceſſorum, qui non ſine gravi ac prægnanti cauſa id conceſſerunt.

Seſſ. 14. *Prioribus aliquot capitibus*, multa de officio & juriſdictione Ordinarij in Clericos inculcantur: Unde repetitur ſuperior cautio, de relinquenda Judicibus laicis cognitione ante hac uſitata, & nominatim de Clericis primæ tonſuræ non ſubtrahendis eorum imperio.

*Ead.Seſſ.c.*5. Quæ de Conſervatoribus,eorumque juriſdictione prçſcribuntur, notant plerique recipienda non eſſe, quòd ob exceſſus graves & abuſus, Conſervatoriæ pridem abolitæ eſſent, eaque de re ſervandum Principale Edictum Anni 1500.

Ead. Seſſ.c. 7. Agitur de gratia & diſpenſatione, interdum ab Ordinario concedenda Clericis, homicidij ab ijs commiſſi. Monent verò Brabantini & alij, neceſſariam præterea eſſe remiſſionem Regis, quantum ad

bona

bona eorum attinet, idque obſervatum antehac fuiſſe.

Ead. Seſſ. cap. 12. *&* 13. Quæ ad coarctandum Jus patronatus ſancita ſunt, conſentiunt omnes, ad Patronos laicos extendi non debere.

Seſſ. 21. *c.* 4. Datur Epiſcopis facultas novas Parochias erigendi,& ſi neceſſe fuerit compellendi populum ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vitam Sacerdotum ſuſtentandam. Communis nota eſt, compulſionem illam populi, & exactionem fieri non poſſe, ſine auctoritate Regia, neque hanc juriſdictionem Eccleſiaſticis Judicibus umquam competijſſe.

Ead. Seſſ. c. 5. Poteſtas ſit Epiſcopis, ex juſtis cauſis, uniones faciendi Eccleſiarum & beneficiorum.Sed monent Concilia Regia, opus eſſe Placito Regio, & conſenſu Patronorum laicorum.

Ead. Seſſ. cap. 7. Statuitur de inſtauratione Eccleſiarum collapſa-

rum, tranſlatione beneficiorum etiam Juris patronatus, & de cogendis Parochianis, ſi deficiant aliæ facultates. Ubi conſentienter notant, tranſlationes hujuſmodi fieri non poſſe, ſine conſenſu Principis, aut Vaſallorum Patronorum. In reſtaurationibus Eccleſiarum, ſervanda eſſe Edicta & conſuetudines: denique populum ad contributiones pro ædificandis Eccleſiis, ſine auctoritate Judicis ſæcularis, conſtringi non poſſe: alii totam hanc auctoritatem de Eccleſiis reſtaurandis, aiunt ab antiquo ad Curiam Provincialem pertinuiſſe.

Eâd. Seſſ. cap. 8. Facultas datur Epiſcopis, Eccleſias omnes, & beneficia, tam ſæcularia, quàm Regularia viſitandi, & per ſequeſtrationem quoque fructuum curandi, ut quæ reſtauratione indigent, reficiantur. Obſervatio eſt, ne his, qui exempti ſunt, præjudicium adferatur; & ne prætextu viſitationis, lædatur auctori-

ctoritas Principis, urbium, aut aliorum Vaſallorum Regis. Sequeſtrationem quoque, notant nonnulli magis temporalem quàm Eccleſiaſticam juriſdictionem ſapere, & pro veteri uſu, eam facultatem apud Senatum Provincialem reſidere.

*Seſſ.*22.*cap.*1. Repetitur cautio adhibita.*Seſſ.*13.*c.*1. *& ſequent.*

*Ead. Seſſ. cap.*5. Quod ſtatuitur de cognitione adhibenda in diſpenſationibus; cùm hac cautione accipiendum eſſe monetur, ne ſubditi hâc occaſione extra Provincias ſuas evocentur.

Ead. Seſſ. cap. 6. Commutationes ultimarum voluntatum committuntur Epiſcopis locorum, tamquàm Apoſtolicæ Sedis delegatis. Hanc auctoritatem, negant Concilia, umquàm in Belgio competiiſſe Judicibus Eccleſiaſticis. Concordata olim ſolemniter inita cum Epiſcopis, cognitionem omnem de teſtamentis limitarunt ad certos articu-

los, quæ ut diu obſervata ſunt, ita & deinceps obſerventur, ratio poſtulat, ut Brabantini annotarunt.

Eâd. Seſſione cap. 8. Epiſcopi conſtituunter omnium piarum diſpoſitionum, tam in ultima voluntate, quàm inter vivos, Executores, & Viſitatores Hoſpitalium, Collegiorum quorumcumque, etiam laicorum, niſi ſint ſub immediata Regum protectione. Plerique utrumque articulum à moribus noſtris alienum eſſe, ac non recipiendum, monent. Brabanti hîc etiam concordatis, quæ de utraque re cum Epiſcopis pepigerunt, inſiſtendum contendunt, in quibus neque Epiſcopi habentur pro executoribus piarum diſpoſitionum, & laici adminiſtratores Hoſpitalium, aut aliorum piorum locorum, ſuperioribus ſuis ſæcularibus ſubiiciuntur, cum quodam tamen temperamento, in caſum negligentiæ.

Eâd. Seſſ. c. 10. Quod dicitur, Notarios,

tarios, auctoritate Imperiali vel Regiâ creatos, adhuc ab Epiſcopis examinari poſſe; notant plerique admitti non poſſe, illæsâ dignitate Regiâ, & omninò obſervandum Edictum Caroli V. Cęſaris, de Notariorum creatione conditum. An. 1533.

Ead. Seſſ. c. 11. Coërcentur anathemate laici, uſurpatores, detentores, violatores rerum & jurium Eccleſiaſticorum, vel piorũ locorum, aut fundationum, & Patroni jure patronatus inſuper privantur. Animadvertunt Concilia, laicos hiſce de rebus conveniri ſolitos apud judices ſęculares, & Concilia Provincialia, ibique pro modo culpę coërcendos.

Seſſ. 23. *c.* 18. Comittitur Epiſcopis cura erigendi Seminarii, pro inſtitutione adoleſcentum in diſciplinis Eccleſiaſticis, etiam cum incorporatione & applicatione fructuum beneficiorum juris patronatus laici, & Hoſpitalium, ac decimarum ſæcularibus competentium, ac deinde

quædam præſcribuntur obſervanda in collationibus beneficiorum, quæ Scholaſteriæ dicuntur. Monent hîc rurſum, tangi Jus patronatus, decimas laïcorum, & fundationes Regias. Brabanti inſuper & Namurani declarant, Scholaſterias in Brabantia communiter ſpectare ad Regiam Majeſtatem, aut ad urbes;curam fore his,ut idonei ad munia iſta adſumantur.

*Seſſ.24. de reformat.matrimonii,c.*1. Statuitur, valere matrimonia filiorum familias ſine conſenſu parentum inita. Cautio eſt, ut illæſæ maneant Principum leges, clandeſtinè contrahentes filiosfamilias coërcentes. Et quod dicitur, teſtes puniendos arbitrio Ordinarii, qui adſtiterint contractui matrimonii,aliâ formâ celebrati, quàm Synodus ibi prȩſcribit,monent ſic accipiendum, ut teſtes Eccleſiaſtici puniantur à Judice Eccleſiaſtico; laici à laico.

*Eâd.Seſſ.cap.*8. Adulteros & concubi-

cubinarios contumaces excommunicandos, & extra Diœceſes eiiciendos ſtatuitur. Circa hunc articulum uti variant Provinciarum conſuetudines, ita & cenſurę. Brabantis videtur ſufficere pœna juris Canonici, & contra laicos juris ſcripti. Hannones ad concordata ſua provocant; Namurani laicos à laicis puniendos, Clericos à Judicibus Eccleſiaſticis; Arteſii & Ultrajectini notant, ejectionem adulterorum extra oppidum vel Diœceſim, ſapere relegationem, quæ non competit in Belgio poteſtati Eccleſiaſticæ; alij indicant, præventioni locum eſſe inter Judicem Eccleſiaſticum & ſæcularem. In ſumma, concordata & conſuetudines vetuſtas prævalere debere quolibet in loco.

Seſſ.24.cap. 1. *de reformat.* Præſcribitur forma eligendi Epiſcopos, & proſpiciendi primariis dignitatibus Eccleſiarum. Refricatur à Conſiliariis memoria de jure nominandi,

quod Regiæ Majeſtati competit.

Ead.Seſſ.c. 2. Monentur Epiſcopi & Metropolitani, ut Synodos ſuas diligenter celebrent, juxta ſtatuta Sacrorum Canonum. Et *c*.3. ut Superiores accuratè Diœceſes ſuas viſitent. Hæ res, inquiunt Brabanti, tangunt ſupremam poteſtatem: quid enim ſi tempore belli, externus quiſpiam Superior, aut ſuſpectus viſitationem velit inſtituere?

*Ead.Seſſ.c.*3. *in fine*. Excluditur Patronorum officium in viſitationibus Eccleſiarum, ornamentorum, bonorum & proventuum, niſi ex ipſa fundatione id iis competat, & res tota committitur arbitrio Epiſcopi. Iterum hîc mentio fit de præjudicio juris patronatus laici avertendo, & ſufficere, patronos in pacifica poſſeſſione eſſe hujus juris, licet ipſas litteras fundationis non proferant, fortè deperditas injuriâ temporis.

Ead.Seſſ. c.5. Cauſæ criminales & graviores Epiſcoporum, Romano Pon-

Pontifici reſervantur, niſi neceſſariò extra Romanam Curiam ſint committendę, quo caſu ſola inſtructio facti committetur Metropolitanis aut Epiſcopis, reſervatâ eidem Sanctiſſimo ſententiâ definitivâ. Ubi Brabantini, Flandri, aliique monent, poſſe Regem inhærere veteri juri & auctoritati ſuæ, ad conſervandam ſecuritatem, & tranquillitatem Reipublicæ & ſubditorum.

Ead. Seſſ. cap. 18. Quæ ſtatuuntur de concurſu, & examine promovendorum ad Eccleſias, dignitates, beneficia; videndum eſſe ajunt, ne præjudicent juri Nominationis Regiæ, ad dignitates vel beneficia.

Ead. Seſſ. c. 19. Abolentur mandata de providendo, gratiæ exſpectativæ, indulta, eo addito, ut nec anteà conceſſis ulli uti liceat. Non debere comprehendi indulta à Sua Majeſtate impetrata, aut impetranda, cenſent Concilia, Brabātię & Flandrię.

Ead. Seſſ. c. 20. Generali ſermone, attri-

attribuuntur Ordinariis locorum cauſæ omnes beneficiales. Hîc iterum Concilia complura ſollicitè ſuggerunt, excipiendas cauſas beneficiales poſſeſſorias, & hanc rem affirmant magni eſſe ponderis.

Seſſ.25. de purgatorio in fine. Quod dicitur teſtatorum legata pia, à Sacerdotibus & Eccleſię miniſtris pręſtari & perſolvi debere; videndum, ne lædat libertatem alios Executores deputandi.

Ead. Seſſ. cap. 3. de Regularib. Fit licentia Monaſteriis & aliis domibus, tam virorum quàm mulierum, exceptis domibus Capucinorum & Minorum de Obſervantia, deinceps bona immobilia poſſidendi. Id notant Regia Concilia, non aliter admitti poſſe, quàm ſi ex conſenſu Principis bona amortizentur. Brabanti addunt, ſi id aliter accipiatur, fore contra articulos inaugurationis, ſeu Læti Introitus ſuæ Provinciæ, quibus cuſtodiendis Regia Majeſtas

jeſtas jurejurando adſtringitur.

Eâd. Seſſ. cap. 4. *& ſequentib.* Quæ conſtituuntur contra hactenus receptam Regularium, aliorumque Eccleſiaſticorum exemptionem, expendenda & excutienda eſſe.

Eâd. Seſſ. cap. 5. Monentur Epiſcopi Monaſteria Monialium, ne malorum hominum prædæ, & aliis facinoribus exponantur, transferre intra urbes & oppida. Negant Concilia id in Belgio ad effectum perduci poſſe, ob ſumptus ingentes, aliaque incommoda.

Eâd. Seſſ. c. 6. Quæ de Electionibus Abbatum, Abbatiſſarum, aliorumque Superiorum ſanciuntur; notant quatenus adverſantur juri Nominationis Regiæ, non eſſe admittenda.

Seſſ. 25. *de Reform. c.* 3. In clauſula, *etiam laicos*, conſtituitur, licere Judicibus Eccleſiaſticis, in cauſis civilibus, ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus, etiam contra laicos, procedere per mulctas pecuniarias, piis

locis

locis applicandas, per captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem. Uno ore hîc reclamatur à cunctis, affirmantibus, Eccleſiaſticos numquam uſos in Belgio,in ſententiarum ſuarum executionibus, auctoritate mulctandi, vel diſtringendi perſonas laicas, aut jure pignorum capiendorum; ſed ab omni ævo, hoc ſolis licuiſſe ſæcularibus. Sufficere autem Epiſcopis, aliiſque Judicibus Eccleſiaſticis, quòd per implorationem brachii ſæcularis, decreta ſua ad executionem perducere poſſint: ut etiam neceſſe non ſit ad cenſuras proſilire.

Eodem cap. verſiculo, *Nefas autem ſit ſæculari, &c.* Magiſtratibus omnibus ſeverè interdicitur, ne excommunicationes Eccleſiaſticæ poteſtatis impediant, aut jam latas revocari mandent. Hîc rurſus plerique obloquuntur, Judices Regios hâc auctoritate ab omni memoria

moria in Belgio uſos, ut cenſuras impedire poſſint, vel ad revocandum cogere Eccleſiaſticos, remedio immiſſionis in eorum temporalia, quando exceſſus & abuſus id poſtulant. Alioquin tolli è medio remedia caſſationis & aliarum proviſionum Regiarum, veluti quæ dicuntur *proviſions en cas d'abus, voye de fait & autres*, quæ ſuâ conſultatione aiunt Brabanti, præcipua eſſe auxilia tuendæ Regiæ dignitatis, & jurium ſubditorum.

Eâd. Seſſ. c. 4. Relinquitur arbitrio Epiſcoporum, Abbatum, &c. ut ob tenuitatem eleëmoſynarum, ſtatuāt de numero Miſſarum deinceps celebrandarum, uti judicaverint expedire. Viſum Conciliis, vocandos & audiendos eſſe Paſtores, Magiſtros Fabricæ, alioſque, quorum intereſſe ex probabili cauſa poterit.

Ead. Seſſ. cap. 6. Subiiciuntur Epiſcopis, etiam quibus privilegia contraria ex ipſis fondationibus com-

competunt. Expendendum dicunt, an non juri & auctoritati Principis ac Provinciarum id adverſetur.

*Ead.Seſſ. c.*8. Ex eo, quòd tota cura Hoſpitalium, & facultas diſponendi de eorum proventibus, committatur Epiſcopis: metuendum eſſe aiunt, ne id vergat in diminutionem Hoſpitalium, & aliarum piarum fundationum.

*Ead.Seſſ.c.*9. verſiculo, *Reliqui Patronatus*, Abrogatur jus Patronatus omne, quod ex fundatione vel dotatione, quæ authentico documento oſtendatur, natum non eſt, & præſcriptio immemorialis (niſi 50. annorum continuatæ præſentationes authenticis ſcripturis probentur) reiicitur, paucis quibuſdam Patronatibus exceptis. Id exiſtimant pleraque Concilia admitti non debere in Patronatibus laicis, ne jus cuiquam quæſitum auferatur, & ſubditi in antiqua quam habent poſſeſſione,

ſione, turbentur. Nimiùm etiam coarctari probationes, ita reſtrictas, uti Synodus decrevit, præſertim quoad eos, qui circa limites Provinciarum incolunt, & hoſtilibus incurſibus expoſiti, documentis antiquis fortè ſpoliati ſunt. Probationis modum proinde arbitrio judicantium, rectiùs relinqui.

Eâd. Seſſ. cap. 10. Quod ſtatuitur, deſignandas eſſe perſonas aliquot præter Ordinarium, quibus cauſæ Eccleſiaſticæ, in partibus delegandæ committantur: ſic accipiendum monent Brabanti, ne hâc occaſione ſubditi extra Patriam evocentur.

Eâd. Seſſ. c. 12. Prȩcipitur, ut unuſquiſque decimas, quas debet, integrè perſolvat, & qui eas ſubtrahunt, aut impediunt, excommunicentur. Notant Brabanti, tractus complures in hac Regione à decimarum præſtatione eſſe exemptos privilegio aut præſcriptione;

&

& nominatim Regiam Majeſtatem ab hoc onere immunem agere. Deinde, non eſſe hîc uſitatum, cenſuris vel excommunicationibus cogere reluctantes ad decimarum præſtationem; quæ nec per Canones, niſi pro rebus gravioribus, irrogari poſſunt. Solere hîc jure agi, contra fruſtratores decimarum, in Conciliis Provincialibus.

Ead. Seſſ. cap. 20. Monentur omnes Principes Chriſtiani, libertatem, immunitatem & juriſdictionem Eccleſiaſticam, protegere & conſervare. Hîc rurſum Brabanti auctoritatem & privilegia Regiæ Majeſtatis & Provinciarum ingeminant. Alij id intelligere ſe ajunt, exceptis neceſſitatibus, aliiſque caſibus jure expreſſis, proque provinciarum inculpato more ac uſu legitimè præſcripto, ſive privilegio confirmato.

8. *Rubrica de recipiendis & obſervandis Decretis Conc.* Decernit, ſi in recipiendis Decretis Concilij aliqua difficultas exo-

exoriatur;aut inciderint, quæ declarationem aut definitionem ulteriorem poſtulent,ipſum Pontificẽ cogniturum & proſpecturum. Brabanti acFlandri monent,periculo plenum fore, difficultates omnes Regiæ Majeſtatis & Provincialium, committi de ciſioni & cenſurę ſolius Põtificis.

Hæc igitur ſunt illa capita excipua Concilij Tridentini, circa quæ epiſtola Margaretæ Gubernatricis, juſſu Regis emiſſa, nullam mutationem aut innovationem admitti mandat, generali ac ſatis dilucidâ deſcriptione ibidem expreſſa : *Concernans les Regales, droicts, hauteurs & preeminences de Sa Majeſté, ſes Vaſſaux, Eſtats & Subjects: la juriſdiction laicale juſques ores uſitée, le droict du Patronage lay, droict de nomination, cognoiſſances des cauſes en matiere poſſeſſoire des benefices, diſmes poſſedées ou pretenduës des gens ſeculiers, la ſurintendence juſques ores uſitée par Loix, Magiſtrats, & autres gens lais ſur Hoſpitaux & autres fondations*

dations pieuſes, & autres ſemblables. Au regard deſquels Sa Majeſté entend qu'on ſe conduiſe, comme juſques ores a eſté faict, ſans rien changer, &c.

Hæc non clam, aut inter paucos, ſed palàm ita geſta & perſcripta ſunt ad Epiſcopos omnes Belgij, Concilia Regia cujuſque Provinciæ, Juridicos & Magiſtratus urbium, hoc eſt, maximè conſpicuos & publicos cœtus, undè notitia ad Clerum & populum univerſum facilè manare potuit, idque in actione celeberrima, Concilij ſcilicet tam illuſtris, receptione: quæ ſine dubio Pontificem Romanum & Miniſtros ejus latêre non potuit: acquieſcentem proinde & ſilentio diutino cuncta comprobantem; de quo minùs licet ambigere, quòd hanc mentem ſuam ſatis aperuerit circa publicationem ejuſdem Concilij, quam deinde à Gallis exegit; contentus ut Henricus IV. ejus nominis Rex, exciperet *quæ tranquillitatem*

Regni ejus, revera turbare poſſe viderentur. Quam fiduciam ſi habuit Pontifex homini recens ab hereſi expiato, nec prorſus ſuſpicione omni exempto; an dicemus aut diffidiſſe eum, aut minùs permittere voluiſſe Philippo II. ſpectatiſſimæ religionis Regi, & Fidei Catholicæ propugnatori, tam acri & conſtanti, ut Provincias ſuas hac de cauſa eum in diſcrimen adduxiſſe, omnes ſciant?

Populo his moribus ab omni memoria aſſueto, exemplis tam illuſtribus domi inſtructo, tot rationibus & Nationum conſenſu ſuffulto, atque adeò adſtipulatione ipſius Pontificis munito, qui nunc, Bullas quaſuis in Acie Campi Floræ promulgatas, pro legibus obtrudi poſſe volunt ſine Placito Principis, ſine examine Conciliorum Regiorum; idque proceribus Romanæ Curiæ, blandiloquentiâ ſuâ confidenter inculcant: eos ego neque probos cives eſſe ajo, quòd præſentem Reipublicæ ſtatum,

tum, res benè compoſitas conturbent; neque bonos Romanis Conſiliarios, ſuggerentes conſilia in præſens ſpecioſa, eventu turbida & effectu caſſa futura. Benè Cicero a: *Majorum inſtituta tueri ſapientis eſt.* Et Ariſtoteles b *Patrios mores convellere, ubique gentium nefarium habetur.*

a *Lib.2. de divinat.*
b *In Rhetoricis ad Alexandrum.*

FINIS.